

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 49 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra ... 4 kor.

Nyilttérli közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 29.

Mai lapunk főbb közleményei:

Arad és a Balkán-express.
Két olasz hadifogoly meggyilkolása.
Arad város hadigondozó központ.
Nem javítják a tisztek fizetését.
Lakáspanama a fővárosban.
Az aradi gyermekek nem mennek Lovranába
Egy nagy cipőüzlet botránya.
A hor karrierje.
Bomlás a vidéki színészetben.

Okos építkezés.

Írta: Abrai Lajos.

Csak dekorum végett irtam előző cikkemben, hogy az első részestársasági házra a város hirdessen országos pályázatot. Azt hiszem azonban, hogy hamarabb meg fogják tenni ezt a közelebről érdekelt pénzintézetek vagy alkalmi társulások. Bárki hirdeti is azonban a pályázatot, valami utasítást még is kell adni a pályázóknak. Ezek az utasítások igen sokféle lehetnek a számitásba vett lakók igényei szerint és itt esetleg meg kell nyitni a lap hasábjait, hogy a nyilvánosságra hozott kívánalmak felülbíráhatók és életrevalóság esetén összegyűjthetők legyenek. Én a magam részéről, aki ilyen házrészre komolyan reflektálnék, az alábbi kívánságaimat kérném figyelembe vétetni:

Aradnak egykori jeles országgyűlési képviselője, Hieronymi Károly, azt mondta egy magántársaságban, hogy a hány forintot szán rá az ember a butordarabok berajzolásáig részletezett építési tervre, ugyanannyi száz forintot takarít meg az építésnél. Ezt az igazságot most annyival is inkább vallom, mert a terv és az építés költsége között a különbség nem száz, hanem ezerszeres. Nekem tehát ilyen részletes terv kellene, hogy a legapróbb részletekig tájékozódni tudjak leendő otthonom felől.

Kivánnám másodsor, hogy falba beépített szekrényeim is legyenek. Ez megtakarítás a falitéglában, a szekrényanyagban és a szobabeli térben. Jöhet valamikor idő, amikor ezeknek a fali szekrényeknek az ajtai tűzbiztonság végett olcsóbb fémanyagból is fognak készülni. És jöhet idő, amikor a közfelfogás a szekrényeket a lakás ugyanolyan tartozékának fogja tekinteni, mint most pl. a fürdőkádakat. Természetes, hogy nem dísz-szekrényekről van szó. Ezek a közönséges raktározó szekrények a külföldön sokhelyütt magának a lakásnak a rendszerét követik, vagyis egymás fölé épülnek a padozattól a mennyezetig. Az alsó részbe leggyakrabban használt ruhanevelők jönnek, a felső részbe, melynek használatához hozzáillő hágcsó is kell, a tartalék, vagy ritkábban szükségelt cikkek. Tehát fokozott térkihasználás és megtakarítás!

Kivánnám harmadsor, hogy a lakásomban ne legyen nyílt folyosó. Közvitára bocsátom, hogy közérdekből mi a kívánatosabb, a

kiugró erkély, vagy a bemélyedő páholy? Én nem szeretem az erkélyt, melynek neveletlen virággondozói sokszor lelocsolják az alantjárókat öntöző vízzel.

Éppen ilyen bosszantó és amellettséges a házak koronkinti külső takarítása, meszelése, átfestése. Nem látok építőművészetet és izlést abban sem, hogy a mi nagyon is változó klímánk alatt a homlokzatok gipsz, vagy terrakotta díszítésekkel vannak megrakva, a melyek a fagytól és nedvességtől megviselve, ugyancsak dísztelenek. Tessék akárkinek megnézni a Petőfi-utcában az Andrányi-féle 3. számú raktárt, amely keramit téglával van burkolva. Kell-e azt valaha is tatarozni? Az építész dolga, hogy ilyen burkolás mellett is elkerülje a teljes simaságot és egyhangúságot, illetve egyszerűséget. Nekem különben, mint természetkedvelőnek, minden építészeti csarangnál kedvesebb az a finom levelű, erősen tapadó felfutó, amely több aradi háznál — igaz hogy csak az udvarban — borítja a falakat. Ezek a felfutók utcai homlokzatra csak ott vezethetők fel, ahol keskeny virágos előkertek szegélyezik az utcákat. Böven lehet már látni ilyeneket más városokban.

Befejezésül még egyet! Ablakrendszerünk a maga egészében gyökeres reformra szorul.

Ablakainknak legfelső táblái a szó szoros értelmében vett holt részek. Csak az éves takarítás idején nyúl hozzájuk, akkor is félve, a cseléd. Pedig ezeknek kellene a legmozgékonyabbnak lenni! Néhány iskolában és kávéházban már akadnak olyan ablakok, amelyeknek felső üvegtáblája a levegő felfrissítése végett, alkalmas készülékkel, függélyes helyzetéből 30—45 fokra lebillenthető. De hát az iskolában és kávéházban nincsenek díszítő függönyök, amelyek nemcsak a felső tábla lebillentését, hanem a levegőcserét is megakadályozzák. A spaleták és mozgatható lapu zsaluk lekenültek már a napirendről. Ideje immár, hogy az újabb fölkapott esslingeni rolettáktól is búcsút vegyünk. Nagyon mesterkéltek és komplikáltak. Kevés cseléd tud bánni velük. Hol a rugó törrik, hol a heveder szakad, hol a lecek oldódnak ki a kötelékből. Kezelésük zajos és jelentékeny erőt is kíván. Amellettséges, ha megkopnak. Svájcban láttam milliomosok palotáján is tömör deszkából készült kifelé és kifelé nyíló zsalukat, amelyeknek belső oldalára középtűt folszerelt lyuksorozatos keresztvas és szilárd kapocs teszi lehetővé a tetszésszerűtény szabályozást. Ezeknél egyszerűbb, olcsóbb és tartósabb ablakvédőket képzelni sem tudok s ezekre hívom fel építőiparosaink figyelmét.

Az angolok bevonultak Bapaume külvárosába.

Hivatalos jelentések. — Szerbia, Montenegro, Belgium és Görögország békefeltételei

Budapest, 1918. augusztus 28. (Hivatalos.) *Olasz harctér:* A hegyi fronton élénk felderítő tevékenység. Albániában utóvéd harcok közben *újabb területet vívtunk ki. A vezérkar tönkbe.*

Berlin. *Nyugati harctér. Ruprecht trónörökös hadcsapata és Böhm vezérezredes hadcsapata:* A Langemarcknál a Lystől északra visszavertünk ellenséges támadást. *Below Ottó* tábornok hadserege tegnap ismét nehéz harcban állott. Az angol támadások sulypontja a Skarputól délre volt; páncélos kocsi, valamint angol és kanadai gyalogság harcbevételével. Az ellenség az Arras combrai vonalon a hadi ut mindkét oldalán ismét áttörést akart kieszközölni. Relvas monuchtól keletre harcoló csapataink pomeraniai, nyugati porosz, hesszeni, nassauai és elzászi ezredek az ellenségnek hatalmas emberi és anyagi tulerővel kora reggeltől folytatott lökéseit elkésredett harcban felfogták. Würtembergi zászlóaljakkal együtt délután meghiusították az ellenség mély tagozásu ej erőket megismélt hadi ut mentén előretörő támadásait.

Boiri Notre-Dame és Croizellestől északra keletre is összeomlottak ellenség többször megismélt rohama. Az ellenség tegnap ismét nagyon sulyos veszteségeket szenvedett, sok páncélcocsiját megsemmisítettünk. Gyalogságunk felállított útegei közvetlenül közelből tüzelt az ellenség sűrű vonalaira is és délfelé a

Mory vidékéig az ellenség többszöri támadásait vertük itt vissza.

Bapaumenál az ellenséges támadások az előző nappal szemben csökkentek, az angolokat, akik a város két oldalán tűzérési előkészítés után, de páncélcocsik nélkül, több ízben előre törtek, mindenütt visszavertük.

A Sommetől északra az angolok heves támadásokat intéztek Flers Curia között levő vonalaink ellen. Visszavertük őket és Flers, valamint Longueval helységeket, ahova az ellenség ideiglenesen behatolt, ellentámadással visszafoglaltuk. A Sommetől délre ellenséges részleges előretöréseket meghiusítottuk. Semezes Ois között vonalainkat az ellenségtől elszakítottuk, Chaulnes és Roye romhalmazok, tehát harc nélkül átengedtük nekik.

Sikeres védelmünk következtében helytelen volt e hó 20-ika óta ezen fronton beszűntetni, ezzel lehetővé tették mozdulatainknak surlódástól mentes végrehajtását, amely az ellenség beavatkozásától teljesen mentesen, a legutóbbi éjszakán végbement. Az Ois és Aisne között a harci tevékenység kisebb gyalogsági harcok. Wesle mellett a mecklenburgi gránátosok vezetőjüknek, *Bölcke* 89. gránátos ezredbeli főhadnagynak erős beavatkozása folytán meghiusították az amerikaiaknak Bazoches ellen irányuló támadásait. Badeni csapatok rohammal elfoglalták a Wesle völgyi finettet, mindkét vállalkozásban sulyos veszteséget és

több mint 250 foglyot hagytak kezünkön. Az Aragonokban sikeres előretörés alkalmával foglyokat ejtettünk. *Ludendorff*. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

London. Az angol vezérkar jelenti: Hét-főn délután és este Mericourt és Bapaum előtt, valamint ezektől északra nehéz harcok voltak. Az ellenség ismét nagy erővel támadott és nagy veszteségeket szenvedett tűzünkben. De előrehaladásunkat nem tudta megakadályozni. Az angolok és walesiek Montaubán helységet és a magaslati gerincet átrohanva, elfoglalták a fensikon levő erdőt és elérték Longuevalet. A Bosatin Le Grand vonalon az ellenség támadásait megörültük és újra előnyomulva, megvetettük lábunkat a magaslati erdőtől keletre.

Az újzeelandiak súlyos harcok után megvetették lábukat Bapaume legkülsőbb északi csücskében. Az angolok tovább északra előnyomultak és makacsul harcoltak Crouilleért. A front balszárnyán a kanadaiak elfoglalták a Vancourtól keletre levő hegyhátat és Que-mappetól keletre megvetették lábukat. Az augusztus 21-ének reggele óta elfogott foglyok száma meghaladja a 21.000-et.

Luganó. A *Corriere della Sera* londoni jelentése szerint Szerbia, Montenegró, Belgium és Görögország miniszterelnökeit szeptember 16-ára Londonba hívták, hogy ott megállapítsák országaik végleges békefeltételeit.

Geni. Bailler ezredes a *Journal de Geneve*-ben közli, hogy Wilson elnök annak idején azzal fordult a nyugati hatalmakhoz és az angol szövetségekhez, hogy állapítsák meg hadicéljaikat. Erre a következő feltételeket közölték vele: 1. Belgium, Szerbia és Montenegró helyreállítása és megfelelő kártalanítása. 2. A megszállott francia, orosz és román területek kiürítése és ugyancsak megfelelő kártalanítása. 3. A szövetségesektől a múltban elragadott valamennyi terület visszaadása. 4. Az olaszok, románok, cseh és tótok felszabadítása az idegen uralom alól. 5. A török járom alatt szenvedő népek felszabadítása. 6. Lengyelországnak önálló állammá való átalakítása. 7. Garanciák porosz militarizmus ellen. Wilson ezekhez a feltételekhez a maga részéről hozzájárul.

Rotterdam. A *Times* jelenti Archangelszkből: Az angolok a Murman partvidéken egyelőre beszüntetik hadműveleteiket. A bolsevikiek lassu előnyomulása folyamataiban van.

Luganó. A milánói *Secolo* szerint Soninó a nemzetiségi politika kérdésében egyelőre feladta eddigi álláspontját és most már Soninó és Orlandó között teljes az egyetértés. Ennek következtében Olaszország hozzájárul a cseh-tót nemzetnek Anglia részéről történt elismeréséhez, továbbá az orosz kormány felhagy a délszláv állam alapítása ellen korábban tanúsított ellenszenvével. Soninó külügyminiszter ennek következtében fogadta a délszláv propaganda elnökét, Trumbics dr.-t, aki rövid idő előtt az olasz királynál volt kihallgatáson.

Luganó. Az olasz parlament szociálista csoportjának tagjai Bolognában értekezletet tartottak, amelynek határozatát most fogják nyilvánítani. A szociálisták a határozatban elítélik az entente háborús politikáját és tiltakoznak a szociálista kongresszus elhatározása ellen és közlik, hogy a képviselőház összeülésekor fel fogják szólítani a kormányt, hogy mindent tegyen meg a béke megkötéséért, mert a nép nyomorog és nem bírja tovább a háborút.

Hága. A *Telegraf Company* tokiói jelentése szerint a rizs zavargások tovább tartanak. A *Times* a kormány bukását küszöbön állónak tartja.

Oroszország mozgósít.

(Harc a béke körül.)

Stockholmi távirat szerint a *Politiken* arról értesül, hogy az orosz mozgósítás nagyban folyik, a parasztok sietnek a gabona betakarításával, hogy a vörös gárdához csatlakozhassanak.

Az odesszai békeliga a berni nemzetközi békeirodához a következő táviratot intézte:

— Az odesszai békeliga kedvezőnek tartja az időpontot rendszeres békekongresszus egybehívására és kéri egy ilyen kongresszusnak a semleges Svájcba való egybehívását. Ez az egyetlen módja annak, hogy véget vessünk a borzalmas harcoknak, amely az emberiség minden szellemi és anyagi értékét elpusztítja.

Lemes Lemesinczky Boris, elnök.

A berni iroda a következő választ küldte:

— Bátrak vagyunk önmagunkkal közölni, hogy a békeiroda nemzetközi tanácsának mindenekelőtt a békeegyesületek rendkívüli kongresszusát kell egybehívni, elsősorban annak a tanácsnak tagjai kell, hogy összeüljenek. Sajnos, azok az erkölcsi és anyagi akadályok, amelyek három esztendő óta a tanács tagjainak összehívását lehetetlenné teszik, még mindig nem tűntek el, sőt még jobban feltorlódtak és ezidőszent nincs lehetőség azoknak kiküszöbölésére.

Ha remélhetnők, hogy a békeegyesületek nemzetközi kongresszusa használhatna ügyünknek, a permanens bizottság, amely jelenleg az irodát vezeti, eltekintene az alaki akadályoktól és mégis egybehívna a kongresszust, de ennek nem volna célja.

Híven azokhoz az elvekhez, amelyeknek őrzésére és védelmére az irodát létesítették, abban a felfogásban vagyunk, hogy a pacifisták kötelessége nem az, hogy a békét helyreállítsák, hanem hogy annak állandóságát biz-

tosítsák, nem az, hogy az ellenségeskedéseket beszüntessék, hanem hogy olyan világrendnek egyengessék az útját, amely ilyen háború visszatérését lehetetlenné teszi, amely a hatalmat a jog és népszabadság oltalmába állítja, amint azt Wilson elnök proklamálta.

Ez a feladat azonban csak úgy oldható meg, ha a demokrácia és a szabadság védelemhez jut. A pacifistáknak mindenekelőtt az a feladatuk, hogy a demokráciának és szabadságnak egyengessék az útját és ilymódon lehetővé tegyék a különböző államoknak, hogy majd a népszövetségbe belépjenek. Egy nemzetközi kongresszus ezeket az elveket csak akkor hirdetheti hasznathozóan, ha azok a nagy kérdések, amelyek két világot, két gondolkodásmódot állítanak szembe egymással, megoldást nyernek. Akkor fogjuk a pacifistákat a jog kongresszusára egybehívni és reméljük, hogy Önök is engedni fognak ennek a hívásnak.

A nemzetközi békeiroda nevében G. Bovet, az állandó bizottság elnöke.

Bern. A *Times* katonai szakértője következőket írja: Még mindig igen téves felfogás uralkodik a most folyó harcok végcélja felől. Nem akarjuk most erőltetni a német haderők felmorzsolását, mert még nem tudunk végső csapást mérni az ellenségre. A tény az, hogy magunkhoz ragadtuk a kezdeményezést, a mi rendkívül fontos, de be kell látnunk, hogy nem szabad elsietni a dolgot és mindaddig nem készülődhetünk a döntő csapásra, míg erőnk nem érte el a legmagasabb fokot. Most az a feladatunk, hogy az ellenségnek lehetőleg nagy veszteségeket okozzunk és a kezdeményezést minden körülmények között megartsuk. Az ellenség terve most átmeneti jellegű. A németek offenzívára készülődtek és anélkül, hogy előkészültek volna rá, defenzívára szorítottuk őket.

Nem javítják a tisztek fizetését.

(Szurmay a honvédtisztekért.)

Ha volt a háboruban méltányos és jogos törekvés, amely valamely kategória jövedelmének javítására irányult, úgy minden bizonyítással a legméltányosabb és legjogosabb törekvés egyike az volt, amely a tisztek sanyaru helyzetén kívánt segíteni. Hiszen mi sem igazolja jobban ennek a kívánságnak az alaposságát, mint az a körülmény, hogy a kezdeményezés magától a hadügyminiszteről és Szurmay báró honvédelmi miniszterrel indult ki.

A tárgy körül május óta folytak állandóan tárgyalások, elvileg minden ícrum hozzájárult a kedvező elintézéshez, éppen csak az elintézés formája körül folyt a vita. Azt kellett eldönteni, hogy milyen címen juttassanak a tiszteknek magasabb jövedelmet, az alapfizetést, a pótlékok valamelyikét emeljék-e fel, avagy egyszeri nagyobb pótlékot juttassanak-e nekik. E hó elején végre megvolt a formai megállapodás is, amely úgy szólt, hogy egyszeri nagyobb segítyt kapnak majd a tisztek, felemelik az étkezési járulékot és igyekeznek természetben, főleg ruházatban nyújtandó könnyítésekkel valamennyire enyhíteni a tisztek fölötté súlyos anyagi helyzetén.

És most szomorú szívvel kell arról hírt adnunk, hogy az „ország első polgárát” ezt a csekély ellenszolgáltatást sem fogják megkapni, egyszerűen azért, mert a közös pénzügyminiszter kijelentette, hogy erre a célra

nincs elegendő pénz. Nem lesz tehát sem külön pótlék, sem magasabb élelmezési járulék, sőt ott, ahol a hustalan napok számát szaporítják, le fogják szállítani az élelmezési járulékot azon a címen, hogy husétel híján kisebb a tiszt élelmezési költsége is.

Nem kell ehhez kommentár, elegendő arra rámutatni, hogy az ellenséges országokban, ahol olcsóbb az élet és többet ér a pénz is, mindenütt felemelték a katonák fizetését, sőt, hogy a szomszédságban maradjunk, Németországban éppen mostanában emelték fel a legénység illetményét is.

Egyetlen vigasztaló momentum ezzel a végtelenül sivár jelenséggel szemben az az értesülésünk, hogy Szurmay báró továbbra is módot keres a honvédtisztek fizetésjavítására és azt tervezi, hogy ők is kapják meg mindazokat a drágasági pótlékokat, amelyek a magyar állam tisztviselőinek jutnak. Természetes azonban, hogy ezzel még nem lesz minden jóvá téve, mert hiszen a magyar tisztek legnagyobb része mégis csak a közös hadsereg kötelékében van és továbbra is ki lesz szolgáltatva a k.u.k. közös pénzügyminiszteri szükkeblőségnek.

EGYESÜLET.

(*) A Növédelmi Hivatal felhívása. Folyó hó 31-én, szombaton d. u. 5 órakor a városháza nagytermében gróf Teleky Pál Orsz. Hadi-gondozó Hivatal elnöke által tartandó előadásra kérjük tagjaink szives megjelenését. — A Szociális Missziótársulat elnöksége.

Bomlás a vidéki színészetben.

(Nincs színész. — A fegyelem lánya. — Szerződészegések. — Szökések.)

A háborus állapotok meghozták a vidéki színészet óriási anyagi fellendülését és az anyagi fellendülés magának a színészetnek nem hozta meg az előretörését művészetben, inkább hanyatlását — legalább erre vall az országos színészegyesületnek utolsó zajos gyűlése — és a baj főoka, hogy a színészet új tagjai, illetve a háború által felvetett művészei nem veszik komolyan hívatásukat.

Az utolsó tanácsülésen huszonhét szerződészegőt jelentettek be az igazgatók, az új tagok 60 százaléka, akik elszerződtek, egyszerűen *nem jelentek meg a társulatuknál*, hanem részben a filmgyáraknál, orfeumok és moziknál vállaltak szerződést és így egész társulatok a legnagyobb zavarban működnek jelenleg. Régi tagjai elmentek, az újak nem érkeztek meg. Van elsőrendű társulat, a honnan 8 elsőrendű szerződészegőt jelentettek be. A Színészegyesület tehetetlen ezekkel a tagokkal szemben, mert végrehajtó ereje csak a vidéki színészetel szemben van és ezen szerződészegők a fővárosi intézetekhez (orfeum, mozi) szerződnek, a kik nem tagjai a színészegyesületnek.

Nagy zavarban vannak az ugynevezett felmentett színészekkel is. Ezeket kötelezte a miniszter, hogy ott kötelesek működni, ahová felmentésük szól. Most már az ilyen felmentett színész köteles tölteni mindent. A felmentett helyen az igazgatók egy része *fizetésben is kihasználja, sőt a szerepek osztásában is és a színész nem mehet máshová, mert különben igazgatója bevonultatja.* Ezzel az állapottal is foglalkozott a színészegyesület és elhatározta, hogy a legnagyobb ellenőrzést fogja ezután gyakorolni az igazgatókkal szemben, a kik a felmentett színészekkel így bánnak el.

Szinte hihetetlenül hangzik, hogy *sokkal nehezebben kapható színész, mint színész.* Az oka ennek az, hogy ama színésznők, akik a túrhelytelen drágaság miatt a színpadon öltözködni nem tudnak, nagyrésze hivatalnoknő lesz, a hol néhány száz koronát keresnek havonta és nem kell egy színpadi ruháért ezeket fizetni. Kardalosné, kardalos: ez teljesen meg fog szűnni, ezeket egyik napról a másikra elsőrendű erőkké szerződtesik a kis társulatok. Mert új anyag nincsen.

Egy felvidéki kis színigazgató, a ki maga is az aradi színház kardalosa volt, most egy meglehetősen nagy városban előadásokat tart a következő tagokkal: kolarátur P. aradi kardalosné, szubrette K. aradi kardalosné, hősnő Á.-né aradi kardalosné, honvivő J. aradi kardalos, művezető és buffó P. B. aradi kardalos. És minden kis társulat ilyen erőkből van összeállítva.

Ma természetesen mindenfelől jönnek a panaszok a városok részéről. Ezen úgy óhajt segíteni a színészet felügvelője, hogy szeptember hónapban bejelentés nélkül meglátogatja e társulatokat és szükség esetén *azonnal fel is osztja őket.* Megteheti ezt aggodalom nélkül, mert a tagok nagy része elfoglalja előbbi helyét a nagy társulatoknál a kórusban.

A legnagyobb baj a *fegyelem lánya*, a melyet az ugynevezett „háborus színészek” idéznek elő. Szerződészegésekkel, hanyagsággal és sok rosszakarattal napirenden van, hogy egy-egy nagy társulatnál szó nélkül, bucsu nélkül távoznak a tagok meglepetésszerűen és moziknál Budapestre vagy orfeumokban helyezkednek el. Ezek valósággal megbénítják a működést. Ez ellen most úgy próbál védekezni a színészegyesület, hogy megvédi az összes kabarék és orfeumokat, filmgyárakat a szerződészegés ellen (mert ott is szerződést szegnek) ha viszont ezen vállalatok kötelezik magukat arra, hogy nem alkalmaznak szerződészegő színészeket.

Nagy zavarok vannak vidéken a zenekaroknál is. A polgári zenészek legnagyobb része be van vonulva és a legtöbb helyen katonazene működik. A budapesti zenészegyesület megírta, hogy a vidéki színészet katonazenével jobban működik. Panaszal élt a hadügyminiszternél, hogy a katonazenészek elveszik a polgári zenészek kegyelét, holott ők el tudnának látni min-

den színházat polgári zenészekkel. E kérelmüket — lévén összes tagjai cseh és bécsi — befolyásos csehekkel támogatatták és a hadügyminiszter egyszerűen tudatta, hogy *egy hó alatt szerződésünk polgári zenészeket és, 30 napi felmondással beszüntette a katonazenekarokat.* Természetesen polgári zenészeket nem tudott adni a színészegyesület még egy társulat szükségletére se. Próbálta felmenteni a segédszolgálatos zenészeket, de ezek száma összesen 46 volt, ennek dacára a rendelet a felosztásra vissza nem lett vonva és két ízben volt úgy a vidéki színészet, hogy *zenekar nélkül lesz*, olyan befolyásuk volt a protektoroknak. Hogy a hadügyminiszter visszavonta a rendeletet, első ízben a télen, az *Barabás Béla* közbenjárásának, most júliusban pedig gróf *Tisza István*nak köszönhető.

A legtöbb nagy társulat zavarokkal, hiányosan kezdi meg működését, a míg régi jó tagjai elestek, rokkantá lettek és a harctéren vannak, az új nagyságok, a kiket fel kellett jobb hiányában menteni, állandó zavart csinálnak. Hogy e zavarok valahogy ellensúlyozhatók legyenek, mielőtt a közönség is érezné: a színészegyesület sürgősen összehívta az összes színigazgatókat, a kik küldöttségileg fogják kérelmezni a belügyminisztert, hogy *a szerződészegéseket és szökéseket ossza be a rendőrség hatáskörébe.*

Egy nagy cipőüzlet botránya.

(A budapesti Gerő-cég visszaélése.)

A fővárosi cipőhivatal két ellenőrző közege: *Radványi és Rác* két héttel ezelőtt betért a „*Gerő Adolf Fia Sándor*” cég Kossuth Lajos-utca 4. szám alatti cipő-üzletébe, ahol átvizsgálták az egész üzletet és konstatálták, hogy a talált háromszáznyolcvanegy pár cipő közül mindössze csak kétszáznegyvenkét pár volt a cipőhivatalnál bejelentve és a bejelentettek között is többről teljesen *hiányzott az árjegyzés*, másokon rajta volt ugyan a jelzés, de ez a megengedettnél *magasabb árat mutatott.* Az ellenőrző szakértők találtak ezenkívül az üzletben hatvannégy darab felsőrészt is.

A cipőhivatal megkeresésére a IV. kerületi kapitányságról *Tóth Gyula Kázmér* rendőrtisztviselő *Radványi és Rác* szakértőkkel elment Gerőék üzletébe és *lefoglalta a kifogásolt kétszázhetvenhat pár cipőt.* A hatvannégy darab felsőbőr, melyet az ellenőrző szakértők előzőleg lefoglaltak, ekkorra már *eltűnt az üzletből.* A rendőrtisztviselő a lefoglalt cipőket két konflison elszállította a főkapitányságra, ahol háromszoros kihágásért indították meg az eljárást a Gerő-cég ellen. Egyik kihágás a be nem jelentés, másik a maximális áron felül való jelzés és harmadik az a körülmény, hogy a cipők egy részének talpából hiányzott a hivatalos árjegyzés. Ilvenformán a Gerő-cégnek csaknem *teljes cipőkészletét elszállították a rendőrségre.* Alig maradt ott néhány pár fiatalpu bocskor és vászoncipő.

A „*Gerő Adolf Fia Sándor*” cipőkereskedő cég egyébként eddig a legnagyobb rekordot tartja az árdrágító cipészek között. Jelenleg nem kevesebb, mint tíz cipődrágítási ügyben folyik elene eljárás a rendőrségen. A cipőhivatalhoz beosztott *Baranyi* nevű rendőr meg akart győződni róla, hogy Gerőék betartják-e a jegyrendszert. Bement az üzletbe, kiválasztott egy pár cipőt és jegyet akart adni, de *visszautasították.* Ezért is eljárás folyik a cég ellen, amelynek tulajdonosa különben azonos azzal a Gerő Sándorral, aki a cipőrendelet életbeléptetésekor a *leghangosabb szónoka volt a renitenskedő cipészeknek* és ő szónokolt a cipészek nevében *Szterényi* miniszternél. Gerőék a bajba jutott árdrágítók véde-

kezésének egészen új módszerét honosították meg. Ha valaki feljelenti őket, rögtön ügyvédet küldenek a lakására és szép ígéretekkel próbálják a feljelentés visszavonására bírni.

A jegy nélküli zugszforgalomban levő cipők között igen sok az *Ausztriából csempészett áru.* Ilyen háromszáz párt foglalt le a rendőrség a múlt héten *Schwartz Lipót* Üllői-utj cipésznél is. Ugyanez alkalommal *Dukesz Sándor* Semmetsweis-utca 5. szám alatti cipészt rajtaérték, amint nagyobb mennyiségű cipőt vidékre szállított, természetesen a maximális áraknál jóval drágábban és jegy nélkül.

Nincs férfiruha Aradon.

(2500 korona egy férfiruha ára.)

Horribilis, ijesztő nagy árakat hallottunk, mindenfelől, ha férfiruhákról van szó, elhatároztuk tehát, hogy utánanézzünk az egész dolognak. Mai kis körsetünk a férfiruha üzletek körül aztán teljesen meggyőződött bennünket arról, hogy a férfiruha árakról szóló beszédek nem mendedmondák, hanem szomorú tények. Sőt megállapítottuk, hogy egész Aradon nem lehet férfiruhát kapni.

Bejártuk az egész várost, de sehol nem tudtunk férfiruhára akadni. *Szántó Mór*nak, *Moskovitsnak*, *Holtzernék* mindene van, csak férfi ruhája nincsen. Zsibárusoknál még kapható ugyan használt férfiruha, de ebben igazán nincs semmi köszönet. A foltos, piszkos ruhák, amelyek nemcsak alapos javításra, de kifordításra is szorulnak, 900—1000 koronába kerülnek, olyan árba tehát, amely összegért régen tizenkét vadonatúj, hibátlan öltönyt lehetett kapni. Legjobban a férfiruhakereskedők között *Szántó Mór* panaszkodott.

— Forgalom — mondotta *Szántó* — egyáltalán soha olyan még nem volt, mint mostan. A legolcsóbb békevilágban nem jöttek annyian az üzletbe vásárlási szándékkal, mint éppen most. De sajnós, egyiket sem tudjuk kiszolgálni. Mind egyik férfiruhát akar venni, sajnos azonban, ebből a cikkből már az egész készlet elfogyott. Az egész raktáron, amely nem áll egyébből, mint néhány száz felöltőből és alig néhány fiucskaöltőnőből, s ez félmillió koronánál többet ér. Minálunk már egyáltalán nincsen férfiruha. Ahol még esetleg kapható, ott is 2000—2400 koronát számítanak érte és bizony nem mindenki engedhet meg magának manapság ilyen költséges ruhavásárlást.

— Legfeljebb közönséges átmeneti kabát kapható még nálunk zöldes színben. rövid ez 900 korona. Barna raglán 600 korona, a férfi ruhameük között ez a legolcsóbb még nálunk. Rövid téli bőrkabát 2000 korona, míg a belésléküli fekete dubléfelöltő 1100 koronába kerül.

Legutjában a papírruhák jöttek divatba, de manapság már azt sem készítik, mert a papírszövet teljesen kifogyott. A papírruhát különben is csak munkásember használhatta, mert már messziről leritt a ruháról, hogy papírból van de különben is modern vagy jobbszabású ruhát papírszövetből nem is lehetett készíteni. Alig volt azonban belőle harminc negyven ruhánk, ezeket is két nap alatt teljesen szétkapták. Egy papírruhának az átlagos ára 80—90 korona volt. A gyermeköltönyök is teljességgel megfizethetetlenek ma, 400—500 koronába kerül egy kis hat-hét éves fiucsának való ruha, mellet többnyire posztó vagy sövetmaradékból készítenek. Rövid kis „stáier” nadrág hat éves fiucska számára 130 korona.

Azt hiszem, elegendő mondtam a mai árakra és állapotokra vonatkozólag. Bátran mondhatjuk, hogy a háborus árdrágítások közül a férfiruháé a vezérszerap.

Ezeket mondta *Szántó* és azt hisszük, nem volt érdeke kiszínezni a mai állapotokat. Szomorú valóság minden egyes szava és nincs már messze az az idő, amikor a férfi ruházati cikkek teljesen kifogynak. A sok üzér, háborus árdrágító majd akkor is szerez magának. Nekik lesz ruhájuk. Hogy honnan, azt nem tudjuk, de az tény, hogy nincsen olyan cikk a világon, amelyet ezek az urak meg ne tudnának szerezni. A mi bőrünkön igaz, de az nem fontos. Legalább is nekik nem.

A bor karrierje.

(Már nem esnek az árak.)

A gabona, a hus, az előállat, a rézgálic, a fém, a szesz már megcsinálta a maga háborus karrierjét, amikor a bor hirtelen áremelkedésére került a sor. Az 1914-es borkampány nagyon rosszul indult. Ágyudörgés között szüreteltek a zempléni, a beregi szőlőkben. A szőlősgazdáknak és borkereskedőknek az volt a legfőbb gondjuk, hogy töljék termésüket az ellenség elől biztonságba helyezni. Még az 1915-iki szüret is rossz auspiciumok között indult meg. Negyven-ötven korona a bor ára hektoliterenként még 1915 decemberében is. Ekkor indul meg az áremelkedés, amikor a szesz és a sör eltűnik és 1916 nyarára fokozatosan százhusz koronára emelkedik a bor ára. Mikor nyilvánvaló lesz, hogy az 1916-os termés igen gyenge és hogy a fagy által megtámadott szőlők a szőlőbetegségeknek nem képesek ellenállni, akkor a bor ára fokozatosan 250, majd 300 koronára megy fel. Az 1916-os borok nagy része már ily árban kerül forgalomba. 1917-ben tovább tart az áremelkedés. A termés jó, sőt helyenkint kitünő. A bor ára mégsem megy vissza szüretkor sem. Azok, akiknek nincs hordójuk, 300 koronáért, akiknek hordójuk van, 400 koronáért adják el a bort. A 400—450 koronás árak állandósulnak egész 1918 tavaszig. Ekkor indul meg nagy erővel a borlejárás, a borpárlatoknak exportja és idehaza pálinka helyett való felhasználása. Többé nem literszámra árulják a bort, hanem szeszfokokként. Egy Maligand-fokért 35—40 fillért fizetnek (400—480 koronás borár). Innen datálódik az eddig nem ismert hajsz a bor után. Egy literfoknak az ára 1918 márciustól júliusig 38 fillérről 110 fillérré emelkedik, egy hektoliter 12 fokos homoki vagy síkföldi bornak az ára július első felében 1200—1300 korona.

Július közepén jött a krach. Nem olyan nagymérvű, csak kisebb fajta krach. Csak éppen az utolsó kéz vesztett a boron, amelyik az utolsó két-három hétben vette a bort. A legtöbb tulajdonos csak képzelte nyereségének egy részét vesztette el a boron. Egy Maligand-fok ára egy napról a másikra 110 fillérről 78 fillérré esett vissza. Az 1300 koronás bor ára 900 koronára esett. A Tokaj-Hegyalján 2600 koronáról 1600 koronára szállott le egy hektoliter bor. Még nagyobb baj volt, hogy a kereslet megszűnt. A határrendőrség máig is megmagyarázhatatlan hatalmi tébolyban kiüldözte a Hegyaljáról az idegen — galíciai, lengyel, ukrainai — borkereskedőket. A jó terméskilátás és a fenyegető hordóhiány réme is aranyomasztólag hatott. A gazdák pálinkája, amit a pénzügyminiszterium július derekán egyszerre zúdított rá a gazdákra, egyidőre feltartóztatta az addigi borpárlat-keresletet.

Ez a három ok együtt okozta a júliusi árdepressziót, de egyik tényező sem mutatkozott elég erősnek arra, hogy a bornak további ár-hanyatlását idézze elő. Az újbor értékesítési lehetőséget tovább is kedvezően ítélik meg, a minnek legbiztosabb jele, hogy a termő szőlőkért tovább is óriási árakat fizetnek. A júliusi árdepressziót általában csak muló jelenségnek tekintik és biztosra veszik, hogy szüret után, mikor a hirtelen nagyobb kínálat megszünik, a bor ára ismét emelkedni fog. Már egy kis kereslet — így a Haditerménynek exportcélokra való borvásárlása a legutóbbi napokban — azonnal megszünteti a bor árát.

A bor árának folytonos emelkedését a haditerkép magyarázza meg. A haditerkép, amely mellett alig jön számításba, hogy az ideai bortermés nálunk jól vagy rosszul fog-e beütni. Az Adriai tengertől a Könjök-csatornáig nuzódik el a nyugati front. Tul a lövészárkokon vannak a bortermelő országok. Olaszország, Franciaország, Spanyolország, amelyeknek normális bortermése 130 millió hektoliter. A lövészárkokon innen a központi hatalmak, Oroszország határállamai és az északi semleges országok, háromszáz millió ember, akik számára legfeljebb tizenhárom-tizennyolc millió hektoliter bor terem. Ennek nagy részét Magyarország termeli. A bornak rendkívüli nagy a csereértéke azon a szűk területen, amelyen most a nemzetközi forgalmunk lebonyolul. Bármilyen valuta intézkedés, vagy forgalmi korlátozás sem változtathatja meg azt a

tényt, hogy a borért a mi szűkebb világpiacunkon oly értékeket kaphatunk cserébe, amelyek mai háborus pénzben mérve, nálunk ezeket érnek. Egy liter bor ma 15 rubel Ukrajnában és 15 rubelért 25 kiló búzát vagy fél kiló teát lehet kapni. Egyetlen helyes borpolitika képzelhető el nálunk ily körülmények közt: a bornak minél magasabb árban való értékesítését és exportját tenni lehetővé. Ez a mód nyújtja csak nekünk azokat a csereeszközöket, amelyek útján árut hozhatunk az országba. Jó borpolitika egyszersmind a megüritelt áruaktárok felirissítésével egyértelmű.

Az aradi gyermekek nem mennek Lovranába.

(Lejuttatják a további nyaralattási akciót.)

Néhány nap előtt az aradi lapokban megjelent a hír, hogy az aradi nyaraló gyermekek sorozása befejeződött és a gyermekek, összesen 240-en, rövidesen el is indulnak Lovranába, ahol hat hétre tervezték a nyaralást. A fenti hírrel szemben arról értesülünk, hogy az aradi gyermekek nyaralása minden valószínűség szerint elmarad, az aradi gyermekek nem mennek Lovranába. Kardos Géza dr. ezredorvos, az egész nyaralattási akció vezetője, akihez felvilágosításért fordultunk, a következőkben erősítette meg értesülésünket:

— Valószínű, hogy az aradi gyermekek nem mennek Lovranába. Állandó összeköttetésben vagyok a központi vezetőséggel és ott az a vélemény alakult ki, hogy részben az idő előrehaladottsága, részben pedig az élelmezési nehézségek miatt, ne küldjünk újabb csoportokat a tengerpartra. A szülők körében is idegenkedés tapasztalható és míg az akció kezdetén valóságos lelkesedtek az oszincért, ma ez a lelkesedés teljesen lehűlt. Aradról 240 gyermek levitele volt tervbe véve, ki is választottuk már őket, most azonban, hogy megváltoztak a viszonyok, a gyerekek itthon maradnak.

Érdekesen nyilatkozott Kardos dr. az osztrák gyerekek ellátásáról:

— Arad- és Csanádmegyékben 4000 osztrák gyermek van elhelyezve. Általánosságban állíthatom és erről részben személyesen, részben a felügyelők és felügyelőnők jelentéseiből kitérünk, hogy különösen Csanádmegyében Mezőhegyesen, Battonyán, Nagylakon valóságos agyonvetik őket tejjel, vajjal, paprikás csirkével, csupa olyan étellel, aminőt szegények csak álmodásban láttak odahaza. A tulságos nagy vendéglátásnak és a mohóságnak, amellyel a kiéhezett gyermekek az ételnek estek, az első napokban kellemetlen következményei lettek. Sok gyermek elrontotta a gyomrát a fűszeres és zsíros ételektől, mások bélhurutot kaptak, de a betegségek mind enyhe lefolyásúak voltak, a betegek pár nap után felgyógyultak és most kettőzött erővel táplálkoznak. Megszokták és vigan eszik a paprikás ételeket is.

Nap-nap után érkeznek levelek a tápszülőkhez Ausztria legkülönbözőbb részeiből. A levelekben az itt nyaraló gyermekek szülői legnagyobb részt szegény emberek, hálás szívvel mondanak köszönetet az aradi és csanádi gazdáknak jóságukért, amellyel a gyermekekkel bánnak. Érdekes, hogy a levelek legnagyobb része magyar nyelven íródott. Az osztrák szülők magyar ismerőseikkel iratják a leveleket, hogy ezzel tanúsítsanak figyelmet és előzékenységet a vendéglátók iránt. Éppen tegnap kaptam egy levelet az egyik szülőtől, egy bécsi elektrotechnikustól, aki kétségbeesetten fordul hozzám, irjam meg azonnal annak a derék embernek a címét, akinél az ő

gyermeke van elhelyezve, hogy megköszönje neki sokszor a jóságát.

Az Aradon nyaraló osztrák gyerekek se panaszkodhatnak sorsukra. Aradra is nap-nap után érkeznek hálatalt levelek Ausztria minden részéből. Dr. G. aradi ügyvédnél egy bécsi suszter fia van elhelyezve. Ahányszor levelet kap a gyerek, a levélben mindannyiszor néhány hálatalt sort intéznek a szülők az ügyvédhez. Ez a kis osztrák egyébként úgy ki volt éhezve, hogy az első időben a rendes ékekezésen felül, tizenkét darab kenyeret evett meg naponként. Mikor ebéd után lefeküdtek, akkor is hatalmas karéj kenyeret vitt magával. Ma már természetesen jól lakott és nagyon sajnálja, hogy rövidesen letelik a hat hét, amelyet a magyar Eldorádóban töltött.

Arad és a Balkán-expressz.

(A kereskedelmi miniszter leirata.)

Néhány hónappal ezelőtt az aradi Kereskedelmi és Iparkamara feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez Aradon át vezetendő expressz járat meghonosítása érdekében. A kereskedelmi miniszter most válaszolt a felterjesztésre és többek között a következőket közli a kamarával:

— A vöröstoronyi nemzetközi fővonali összeköttetés kifejlesztésének kérdése csak akkor képezhetné érdemleges megfontolás tárgyát, ha a román részen egyfelől, a kaliuaveszli-kurtea-dargesi 32 kilométer hosszú vasúti összeköttetés, másfelől a karabiai, dunai áthidalás létrejöttének időpontja belátható volna. Ez összeköttetések megépítésére Románia már az 1891. évi államszerződésben kötelezettséget vállalt, a kötelezettség teljesítésének időpontja azonban Románia mai helyzetében teljesen bizonytalan. Megjegyzem, hogy a román közlekedési politika irányzatát állandóan figyelemmel kísérem.

— Amú kérelemre, hogy egy erdélyi Balkán expresszvonat naponta, mégpedig felváltva egy nap Arad Tövísen, másnap Nagyvárad—Kolozsvár—Tövísen és Konstantinápolyba, illetve onnan közlekedjen, valamint ama további kívánságra, hogy Budapest és Bukarest között Vöröstoronyon át egy új gyors, vagy expresszvonatpár helyeztessék forgalomba, a következőkről értesítem: Először is Németország és Konstantinápoly között hetenként kétszer közlekedő Balkánvonat első sorban katonai érdeket szolgál. E vonatnak hetenként kétszeri járatása is, a jelenlegi fölötté nagymérvű szén és mozdonyhiány mellett nagy terhet ró az államvasutakra, minek folytán ily hosszú vonalon akár egy új, különösen naponta közlekedő express, akár egy új gyors vonatpár bevezetését először ismét kiállításba nem helyezhetem. A kérdést azonban az államvasutak igazgatóságán nyilvántartja és a normális állapotok visszatértekor, illetve, amikor az államvasutak igazgatósága az érdekelt külföldi közlekedési vállalatokkal az európai menetrendértékelésen ismét tárgyalhat, nevezett igazgatóság a kérelem tárgyalását napirendre fogja tűzni.

TÖRVÉNYSZEK.

§ Papírtalpu bakkancsok. Mult év március havában történt Pankotán, hogy egy ottani földbirtokosnő Nyamincz Jánosné öt pár bőr bakkancsot adott el Stász Jánosnak 280 koronáért. Azonban később kitérte, hogy a bakkancs talpak papírból vannak, amire Stász János csalás miatt följelentést tett Nyamincz Jánosné ellen, a kit a járásbírói tárgyaláson 3 napi fogházra és 20 korona pénzbírságra ítélték. Ma tárgyalt ez ügyben az aradi törvényszék büntető tanácsa Nagy József táblabíró elnöklésével. A bíróság az elsőfokú ítéletet megsemmisítette, mivel a tanuk vallomása alapján több ízben elkövetett csalást lát fennforogni és áttette az aktaikat az ügyészségre a tárgyalás újrafelvételé végett.

A sztrájkoló újságírók — „munkában“

(Pressziós próbálkozások. — Sajtó kampány. — Terrorral nem lehet győzni. — Marton Sándor dr. jelentése.)

A sztrájkba lépett aradi újságírók egyetlen napra sem tudták maguk felé fordítani az aradi közönség rokonszenvét. Ez utóbbi tisztán lát és jöhetnek ideleinn a legdurvább irrevoktívák, odafönn a fővárosban pedig a legszemszedettebb hazugságok: az igazságot nem lehet eltakarni velük.

Az aradi lapok munkatársai másfél héttel ezelőtti elhagyták szerkesztőségeiket. Anyagi okok erre fenn nem forogtak, hanem kizárólag hatalmi céljaik elérésére tették. Régi, évek óta tartó betegség pusztít az aradi lapok szerkesztőségeiben. Egyes hírlapírók terrorisztikus eszközök felhasználásával olyan hatalmi tultengésbe estek, hogy a krízisnek előbb, vagy utóbb be kellett következnie. Megkívánta ezt nemcsak a lapkiadók, hanem a város polgárságának érdeke is, melynek békéje és nyugalma mindenestre ér annyit, mint egyes nagyvárosi mániába esett újságírók hatalmi hiúsága. A beteg test most az operációs asztalon fekszik, a kést a sztrájkoló szurták a sebbe s a laptulajdonosok álláspontja az, hogy ha már megkezdődött az operáció, akkor hajtsuk is végre egészen, hogy, egészség és új élet fejlődjék utána.

A sztrájkoló Aradon már az első napon elvesztették a csatát. A lapok akadálytalanul megjelentek. A sztrájk megbukott. Egyes urak azonban, akiknek szinpadias nagyképűsége nem engedi meg, hogy az igazság győzzön, hanem csak azt, hogy ők győzzenek: csatározásaiknak nyomban új szintet kerestek. Felmentek Budapestre, telesírták a legképtelenebb valótlanosságokkal a fővárosi lapok szerkesztőségeit és panaszos könyvek között kérték budapesti kartársaik segítségét. Az újságíró jószívű és hisz a könyveknek!

Nyomban vonatra ült és az aradi kiküldöttel együtt lejött ide *Habár Mihály* budapesti szerkesztő. A fővárosi követ nem nagyon kutatta az igazságot, mert az ő álláspontja egyszerűen az volt, hogy *mindig az újságírónak van igaza, soha a laptulajdonosnak.*

Ezen az alapon akarta megcsinálni a békét is. Hamar észrevette azonban, hogy az aradi laptulajdonosokat bizonyos magas lóra ült leimponálással elintézni nem lehet, mire affektált ingerültséggel felugrott és *bejelentette, hogy sajtókampányt meg országos akció jog indítatni az aradi laptulajdonosok ellen és ami neki nem sikerült, az sikerül majd a sajtó-offenzívának.*

A tárgyaláson részt vett aradi laptulajdonosok csendes mosollyal fogadták a haragos ut remítgetéseit és igazságukban csak még jobban megerősödtek. Mert írhatnak a szives kollégák, amit akarnak; a mi igazságunk elbírálására nem illetékes se Budapest, se Pozsony, se Miskolc, se Kolozsvár. *Nehünk csak egy fórumunk van: Arad közönsége.* És ez a fórum ítélkezett.

Mig a segítségül hívott fővárosi újságok az elferdített és valótlán közlemények pergőrüzét zudítják Arad felé, hogy esetleg kiterroizálják vele a sztrájkoló győzelmét, addig ideleinn a most már csak dachból sztrájkoló a legdurvább személyi támadásokat intézik a laptulajdonosok ellen. Egyik sztrájkoló újságírónak két hetenként megjelenő lapját minden harmadik napon megjelentetik és epébe mártott tollal gyújtogatják maguk mögött a szerkesztőségekbe való visszatérés hidját.

A lapokat meg akarták ölni. Mikor ez nem sikerült, a pesti tudósítást próbálták lehetlenné tenni. Egyesek — állítólag — még az előfizetők házaiba is bemerészkednek és kapacitálni próbálják az olvasókat, hogy lépjenek ki az előfizetők sorából, csak azért, hogy ne az igazság győzzön, hanem az újságírók. Közben pedig kvalifikálhatlan durvaságokat követnek el szóban és írásban a laptulajdonosok ellen, mintha ez utóbbiak becshülete olcsóbb lenne, mint az övék.

Egyébként a Lapkiadók Országos Szövetsége is foglalkozott az Aradon történő eseményekkel. Az ügy megvizsgálására leküldötte Aradra Dr. Marton Sándort, az egyesület ügyészét. Marton dr. beható és alapos vizsgálat után visszatért a fővárosba és ma adott tapasztalatairól írásbeli jelentést a Lapkiadók Szövetségének. A jelentés így hangzik:

Igen tisztelt Elnök ur! Az aradi újságírósztrájkjal kapcsolatos kiküldetésem alkalmából szerzett impresszióimról a következőkben számolhatok be:

Bár, bevallom, azzal a preokkupációval mentem le Aradra, hogy bérbarcról lévén szó, a mai viszonyokra való tekintettel, kénytelen leszek a kiadókat az újságírók érdekében engedékenységre és méltányosságra ösztönözni. Azzal a meggyőződéssel jöttem vissza Aradról, hogy *az aradi kiadók a méltányosság legszélsőbb határáig elmentek s hogy, továbbá abszolúte nem bérmozgalmról van szó, hanem ennek mintegy cégérül felhasználásával, valósággal hatalmi kérdésekről.*

A tények a következők: A vidéki hírlapírók és lapkiadók a mi szövetségünk intervenciójával az év elején kollektív szerződést kötöttek, mely ez év december 31-ig hatályos. Az aradi lapkiadók a maguk részéről nemcsak hogy betartották ezen szerződés intézkedéseit, hanem Aradon csaknem egész általánosságban az újságírók kollektív szerződésben kontemplált fizetési tételeknél körülbelül 25 %-al kedvezőbb fizetéseket élveztek. Bár az újságíróknak a kollektív szerződés intézkedését folytán egyáltalában *nem lett volna joguk december 31-ike előtti időben bérmozgalmat indítani, pláne sztrájkba lépni,* — az anyagi kérdésekben a kiadók méltányossága folytán teljes megegyezés jött létre és a megegyezés perfektuálása csak azon hiúsult meg, hogy az újságírók az új megállapodások szerinti állapotot a kollektív szerződés lejáratáig (december 31.) nem akarták garantálni, sőt eziránt megkérdeztetvén, *ezt semmi időhatárra sem voltak hajlandók biztosítani.* Aziránt tett kérdésre kifejezetten is fentartották azt a lehetőséget, hogy akár a következő héten újabb mozgalmat indithassanak. Ezt a kiadók természetesen *nem fogadták el és ezen feneklett meg a megegyezés.*

Megjegyzem, az újságírók követelményeiket a tárgyalás során úgy állították fel, hogy *arra egy órán belül kellett válaszolni, mert különben sztrájkot helyeztek kiállításba.*

Valószínű, hogy a további bérmozgalmat lehetőségét azért tartották fenn, mert úgy voltak informálva, hogy a budapesti újabb bérmozgalmat már küszöbön van és annak esetleges eredményeinek előnyeit is biztosítani akarták maguknak.

Az újságírók a sztrájk tartama alatt *nem viselkedtek lojálisán: röpivekben és az Aradi*

Tükörben szenvedelmes és becsmérő cikkek jelentek meg, sőt az egyik kiadónak az ablakon kiáltották be: „Uzsorás, csirkefogó.“

A közös tárgyaláson az anyagi kérdések lényegükben nem is tárgyaltattak, mert a tárgyalás megakadt azon az előzetes kérdésen, hogy az újságírók *mivel garantálják a kötendő szerződés betartását?* Ezt a kérdést a kiadók a kollektív szerződés illuzóriusnak bizonyult garanciája folytán vetették fel.

A kiadók, kiket már a sztrájk előtt az újságírók bizalmi testülete apró hatalmi intézkedésekkel, amelyekről volt szerencsém előszóval izelítővel szolgálni, amugy is meg lehetőszen békóba szorított, az újságírók sztrájk alatt viselkedésétől végképen elkeseredtek, úgy annyira, hogy tisztán látom azt a helyzetet, hogy a sztrájk csakis az esetben szűnhet meg, hogy az újságírói szolidaritást nem sértő módon lehetővé tétetik, hogy az aradi kiadók egyik-másik munkatársukat ne legyenek kénytelenek visszafogadni, mert mint azt a kiadók közölték is, a sztrájk megszüntetésének *amennyi akadályai nincsenek,* de a kiadók egyik-másik munkatársukkal egy percre sem képesek együttműködni „következzék ám bármi is“ — mint ezt az aradi kiadók mondották.

Teljes tisztelettel
Dr. Marton Sándor,
A Lapkiadók Országos Szövetségének ügyésze.

Aradváros — hadigondozó központ.

(A környékbeli vármegyék vezetősége is részt vesz az aradi Hadigondozó nagygyűlésen.)

A szombaton tartandó „Hadigondozó nagygyűlés“ az előjelekből ítélve ugyszólván forduló pontja lesz Aradváros és Aradvármegye hadigondozása ügyének.

Megbízható forrásból ugyanis arról értesülünk, hogy gróf Teleky Pál, a Hadigondozó Hivatal elnöke, a megtartandó nagygyűlésben fogja kijelenteni a barackai rokkant iskola felállítását és az aradi Stefánia Szövetség programjába vett anya- és csecsemővédelmi mozgalmak nagyarányú támogatását.

Érdekes és az aradvárosi és aradvármegyei hadigondozás helyes irányú fejlődésének elismerése az a körülmény, hogy báró Szentkereszthy Béla hadigondozó kormánybiztos a szombaton délután 5 órakor tartandó nagygyűlésre és az azt megelőzőleg délelőtt fél 11 órakor tartandó szűkebb körű értekezletre meghívta a csanád-vármegyei, békésvármegyei, krassószörénymegyei és a hódmezővásárhelyi főispánokat, továbbá a Csanád-, Békés-, Krassószörény-vármegyék és Hódmezővásárhely város árvaszékének elnökeit és a makói, orsovai, lugosi, gyulai, oravicabányai és hódmezővásárhelyi Hadigondozó Népirodák igazgatóit is, hogy az aradi példán okulva a hadigondozás ügye minél szélesebb körben fejlődhesék.

A nagygyűlés iránt város és megyeszerte nagy az érdeklődés és előreláthatólag egész Aradvármegye és Aradváros intelligenciája részt vesz azon.

Szentkereszthy Béla kormánybiztos állandó összeköttetésben van Keller Lajos vármegyei (b. főjegyzővel) a nagygyűlés előkészítése ügyében és mint jelezte, már 30-án ismét Aradra érkezik, hogy az idesebb idegeneknek és gróf Teleky Pál elnöknek fogadását előkészítse.

MŰVÉSZET.

* A Modern Kabaré szenzációs műsora péniteken kerül színre utoljára. Ezen a napon tartja bucsu és jutalom estélyét Aradi Endre, a kabaré rendezője. Ez estén bucsuznak Szegő és Forrai, valamint fellép Návai Ilonka, Gergely Emmi, Romy Lea stb. Aradi nemkülönben kedves meglepetést tartogat a péntek esti előadásra.

HIREK

A féltékeny asszony.

(Aki férjét öngyilkosságba kergette.)

Budapestről jelentik: Az öngyilkosjelölték körében már meglehetősen népszerűséggel bír egy iroda, amely a budapesti főkapitányságon működik és amelynek az a célja, hogy az életunkkal újból megkedveltesse az életet. Ebbe az irodába állított be a napokban Grau Mór is, egy becsületes, derék 58 éves kárpitos, hogy kiöntse szive keservét.

Az iroda vezetője, Feinsilber Istvert, szeretettel fogadta és az öreg kárpitos elmondta, hogy öngyilkos akar lenni, mert nem bírja tovább a felesége vezetését. Nyolc éve, hogy elveszte feleségül és azalatt a nyolc év alatt pokollá vált az élete, nem volt soha egy nyugodt pillanata sem. Felesége folyton féltékenységgel üldözi, azzal gyanúsítja, hogy mindenkivel viszonya van.

Gräu papairlapot vett elő és onnan egész névsort olvasott fel. Csupa hatvan és hetven év körüli asszony, akiben az öreg kárpitosné a riválisait látja. Állandóan figyelteti az urát. Ha pénzzel jön haza, ráfogja, hogy asszonytól kapta, ha nincs pénze, megvádolja, hogy nőkre költötte el. A helyzete otthon már nemcsak tűrhetetlen, hanem veszedelmes is, mert a felesége leszársal fenyegeti és legutóbb már tényleg rá is emelte a konyhakést.

Az iroda becsitálta a kárpitosné és Feinsilber Róbert rábeszélő képességével meg tudta nyugtatni a féltékeny asszonyt, különösen Grau azon fogadalmá után, hogy kész dr. Hevesi főrabbi színe elé járulni és a szent tóra előtt meg esküdni, hogy feleségén kívül más asszonyhoz nem nyult soha. Az iroda becsületes munkát végzett, az öreg pár megbékülve, boldogan távozott.

Néhány perc múlva mint egy örült rohamt vissza Grau Mór. Jajveszékkel panaszkodta, hogy alig tették ki a lábukat az irodából, a felesége ráförmedt, hogy szerelmes az iroda gépirókiasszonyába és panaszát is csak azért tette meg, hogy feljöhesse és a gépirókiasszonyt láthassa. A féltékenység ilyen foka ellen már Feinsilber se tudott orvosiasgot.

— Károly király pohárköszöntője Drezdában. Drezdából jelentik: Károly király és Zita királyné a pályaúdvári fogadtatás után a királyi kastélyba hajtottak, ahol diszszázad fogadta őket. Innen a vadászkastélyba mentek, ahol tiszteletükre díszbéd volt. Frigyes Ágost szász király feiköszöntőjére Károly király melegen válaszolt. Hat órakor az osztrák-magyar nagykövetség palotájába hajtatott a királyi pár. Hét órakor résztvettek János György herceg estélyén, fél nyolckor pedig elutaztak Drezdából. Frigyes Ágost király pohárköszöntőjére Károly császár és király a következő felköszöntőt mondotta:

— Kérem Felsőgedet, fogadjon a magam és a császárné és királyné nevében mélyen érzett köszönetünket a szívélyes fogadtatásért és az üdvözlésért, amelyben részesíteni kegyeskedett. Szívem vágyát követve jöttem ide és Felsőgedben nemcsak a szövetségest és baráti uralkodót, hanem fenkölt nagybátyámat is üdvözlöm, kivel a vér és a legszorosabb baráti kötelék füz össze.

— Az évszázados belső viszony, amely házaink és országaink között fennállott, a még mindig folyamatban levő hatalmas harcokban még jobban összekovácsolódott. Számptalan csatákon a szászok vitéz fial Ausztria-Magyar ország harcosaival együtt küzdöttek és győztek hazájuk szabadságáért és biztonságáért. — Csodálattal tekintek a dicsőséggel övezett szász hadseregre és büszke vagyok a szoros kapcsolatra, amely Felsőged kegyéből velem engem összefüz. Magam előtt látom a virágzó szász földet, amint polgáraink verejtékes munkája minden téren előreviszi a felvirágzás ut-

ján és kívánom, hogy Felsőged bölcs vezetésével mind pompásabb fejlődést és boldogulást érjen el. Poharamai emelem Felsőged és az egész királyi ház egészségére és Szászország virágzó jövőjére.

— Angol repülők tömeges támadása a flandriai partvidék ellen. London: Reuter-ügynökség jelenti: Tengerészeti hivatal közli: Flottánkhoz beosztott légi haderőink osztagai augusztus 19-én és 20-án a következő célpontok ellen hajtottak végre sikeres bombatámadásokat: Brügge dokkjai, Brügge kikötő gátja, Zeebrügge csatornája, Ostende dokkjai, capellei Solvay művek, Nidleeres-Westende, Mária-kertje, Oskerte és Blisingen repülőtere. Körülbelül 27.000 kilogrammnyi bombát dobtak le. Brüggeben számos robbanást figyeltünk meg, köztük egy telitalálatot a tengeralattjárók egyik épületén. A dokkokban két nagy robbanást és két tüzet idéztünk elő. Megtámadtuk az ellenség tengeri és szárazföldi utait is. Repülőrajaink 5 ellenséges repülőgépet elpusztítottak, ötöt pedig kormányzás nélkül való leszállásra kényszerítettünk. Négy repülőgépnk eltűnt.

(Bizalmas utasítások.)

A nagyobb aradi iparvállalatok vezetői napokkal ezelőtt bizalmas utasítást kaptak a kereskedelmi miniszteriumtól. Ez az utasítás nagyon okosan megmagyarázza, hogy nincs elegendő szénünk és hogy a téli hidegek beálltával a kevesnél is kevesebb lesz. Figyelmezteti tehát az iparvállalatok vezetőseit a miniszterium, hogy meglevő szénkészletükkel a legtakarékosabban bánjanak, mert a télen nem lesz szén, már most gondoskodjanak tőle. Még meg nem állapodtak, hogy e felokosítás következtében mennyi fa kiutalását kérelmezzék az országos fahivataltól, amikor egy újabb bizalmas rendelkezést kaptak az aradi ipartelepek. Ezúttal a földmívelésügyi miniszteriumtól. Ez a figyelmeztetés megemlékezik a fatermelés nehézségéről, a fuvar hiányáról, a vagonhiányról és tudatja az iparvállalatok vezetőségével, hogy *fa nincs, takarékoskodni kell meglevő készletével, a téli fűtésre pedig szerezzen be idejében elegendő mennyiségű szenet.* Bármily furcsa legyen is így egymás mellé állítva a két utasítás, az iparvállalatoknak alighanem meg kell barátkozni azzal a gondolattal, hogy a téli fűtésre sem szenet, sem fát nem kapnak.

— Gorkij kivándorol Oroszországból. Az Express Correspondenz moszkvai jelentése szerint a betegségéből felépült Gorkij Maxim megvált a Novoja-Siun szerkesztésétől és legközelebb elhagyni készül Oroszországot. Hír szerint a bolsevik kormány megtagadja utlevelé kiadását.

— Négy osztrák és két magyar gyermek vízbeesett. Makóról jelentik: A nyári fürdőzésnek tegnap négy áldozata lett, négy gyermek a Maros hullámaiban lelte halálát. Ezek közül kettő Bauer Antal és Adler Richárd bécsi gyermekek voltak, akik a gyermeknyaralattási akció révén Makóra kerültek és Frankfurter Márton makói fényképésznél nyertek elhelyezést. A két gyermek tegnap Frankfurter fiával, Frankfurter Mór fényképész tanoccal és egy Nagy Imre nevű fiával a városi fürdőbe mentek, de hamarosan kiusztak a fürdő bekerített részéből a szabad Marosba. Adler egyszerre görcsöket kapott és hangos segítségkiáltásokban tört ki. A másik három fiu bár nem voltak jó úszók, utána siettek, azonban a víz mind a négyet hamarosan a Maros közepébe sodorta. Néhány bátor ember, akik a partról nézték a fiuk vergődését, beugrottak a vízbe s hamarosan előkerült egy mentőcsónak is. Mire azonban odaszáltak, illetőleg eveztek, mind a négy fiu elmerült a vízben. Azon a helyen olyan sebesen sodrótt a víz, hogy a legjobb úszók is nagy nehezen tudták magukat a víz felszínén tartani. A mentőcsónak elérte az egyik fuldoklót, de a nagy csónak ráfutott a vergődő gyerekekre és a víz alá nyomta. — A másik szerencsétlenség Mohácson történt. Két nyaraló osztrák gyermek felügyelet nélkül fürdött a Dunában. Az ár elsodorta őket és mielőtt segítségükre mentek volna, mind a ketten megfuladtak.

— Házasság. Grlic-Görllich István cs. és kir. tűzérőhadnagy, az aradi felszerelési állomás iskolaiutegének parancsnoka, holnap csütörtök délután 6 órakor vezetni oltár elé a minorták templomában perusi Perse Böske kisasszonyt.

Abaffy Jenő földmívelésügyi miniszteri számellenőr (Budapest) folyó hó 28-án tartotta esküvőjét Bund Huskával.

— Letartóztatták a budapest—udine vasúti vonal fosztogatóit. Budapestről telefonálják: A főkapitányságon az utóbbi hónapokban sürűn tettek feljelentéseket ismeretlen vasúti zsírtolvajok ellen, akik főként a budapest—udinei vasúti vonalon garázdálkodtak és százezrekre menő károkat okoztak. A rendőrségen Sárközy detektív-csoport tagjait bízták meg a nyomozással és a rendőri munka, amely heteken át sikertelen volt, tegnap végre eredménnyel járt. A csoport detektívjeinek sikerült a tolvajokat Chioszi József és Balicska Adolf szökött katonák személyében elfogni. A rendőrséget bizalmasan arról értesítették, hogy az Árpád-utca 5. számú házban néhány hét óta betörők tanyáznak. A betörőknek nagyon sok pénzüket van, ékszerekkel, ruhákkal, fémnemekkel kereskednek, szeretőket tartanak és a Tátra-utca i. számú házban, amely a büntanyájuk, hatalmas pezsgős dáridókat rendeznek. A detektívek tegnap délután megszállották az Árpád-utca 5. számú házat, az egész társaságot ott-hon találták. Elfogták Chioszi József 27 éves rovott múltu első honvéddyalozozredbeli szökött katonát, Balicska Adolf szökött katonát, továbbá Wittmann József és Thamos Katalint. A házkutatás alkalmával a detektívek 4650 korona készpénzt és 50.000 korona értékű ékszert találtak. A tolvajok eleinte tagadtak, később azonban, midőn a szalmazsákból előkerültek az ékszerek, bevallották, hogy ők a vasúti tolvajok. Elmondották, hogy három hónap óta voltak munkában, ezen idő alatt ugy Chioszi, mint Balicska több mint 30 vasúti lopást követtek el. A detektívek ezután a Tátra-utca 5. számú büntanyára mentek, ahol még ott találták a legutóbbi pezsgős vacsora maradványát. Itt is nagy csomó ruhaneműt és ékszert foglaltak le. A betörőket még tegnap este átszállították a főkapitányságra, ahol Chioszit és Balicskát ma előzetes letartóztatásba helyezték és átadták a katonai hatóságnak. A két nő, miután nem merült fel ellenük bizonyíték, szabadon bocsátották.

— Török halott Aradon. Ma délután két török cukorkaárus jelent meg a kapitányi hivatalnál és elmondották, hogy egyik társuk két nappal ezelőtt meghalt a közkórházban. Arra kérték a kapitányi hivatalt, hogy járuljon hozzá a temetésnek elhalasztásához, mert a török pap csak holnap érkezik meg.

— Az Aradi és Aradvidéki Nevelő Munkások Szövetsége folyó évi szeptember hó 1-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az aradi Kazinczy-utcai polgári iskola rajztermében közgyűlést tart, melyre a szövetség t. tagjai tisztelettel meghívattak és felkéretnek, hogy a tárgy igen nagy fontosságára való tekintettel azon minél nagyobb számban megjeleni sziveskedjenek. Tárgy: 1. A helyi, valamint az Országos Szövetség alapszabályainak tárgyalása és ezzel kapcsolatban szövetségünk végleges szervezétének megállapítása. 2. Indítványok. — A szövetség elnöksége.

— Titokzatos robbanás. Celtek István Máv. fékező Hindenburg-ut 4. szám alatti lakásán borzalmas szerencsétlenség történt ma reggel. Celtek szolgálatból jött haza és lefeküdt, hogy fáradalmait kipihenje. Ez idő alatt két kis gyermeke a 6 éves Pista és 9 éves Magda a konyhába járszadoztak. Apjuk alig hunyta be szemét, amikor nagy robbanás rázkódtatta meg a szoba csendjét. A fékező álmos szemmel rohant a robbanás irányába, a konyhába, ahol vérben fekvő találta 6 éves fiát, akinek a robbanás keze ujjait és lábait szétroncsolta. — A piacról hazaérkező anyja vitte fiát Borsos Béla dr.-hoz, aki első segélyben részesítette és a közkórházba szállította. A rendőrség megindította a nyomozást, de ezideig még nem tudták megállapítani a szerencsétlenséget előidéző robbanás okát.

Lakáspanama a fővárosban.

(Ötezer korona egy kijárásért.)

— Zimonyban inzultáltak a magyar kirándulókat. A szegedi testnevelő iskola tanári kara elhatározta, hogy növendékeivel és azok hozzátartozóival hajókirándulást rendez Belgrádba. A Mercur nevű hajón nyolcvanketten indultak el Belgrádba, de csak Zimonyig jutottak el, ahol tudomásukra adták, hogy Belgrádba csak fényképes igazolvánnyal lehet eljutni. A társaság erre Zimonyban maradt és a Rákóczi-induló hangjai mellett hagyták el a kiránduló hajót. A vámnál figyelmeztették őket, hogy ne énekeljenek magyarul, mert Zimonyban rossz néven veszik a magyar szót. Az utcákon figyelmesekké lettek a zimonyiak a hangos magyar beszédre, rátámadtak a kirándulókra:

— *Ez Horvátország, itt nem tőrjék a magyar szót.*

A legsúlyosabb inzultus a Centrál-szállóban érte a szegedieket. A szálló tulajdonosa a kirándulókat gorombán kiutasította a tereméből s a legnyersebb hangon jelentette ki, hogy az ő éttermében magyarok számára nincsen hely. A megbántott szegediek átmentek a közeli kioszkba, ahol újabb incidens várt rájuk. Mindent bántóan magas áron számítottak s azal gyanúsították meg a társaságot, hogy nem fizettek eleget. Ilyen tapasztalatok után a kirándulók vezetői elhatározták, hogy nem maradnak Zimonyban és még aznap este tizenegy órakor visszaindultak Szegedre.

— *Várhol mester árai.* Az „Aradi Ujság” írja: Várhol László cipésmesterhez az aradi cipészek szakosztályának árdragításokért elélt elnökéhez beállított egy mezőhegyesi gazdálkodó, felsőbbört és talpbört tett a cipész elé:

— Szetném — mondotta — ha cipőt csinálna nekem. Itt hozom a talpat és a felsőbbört. — Mennyibe kerül a munkadíj?

Várhol gondolkozott, ceruzát vett elő, számolt, azután kimondotta a határozatot:

— Nézze uram, én pénzért nem csinálom a cipőt. Ön behoz nekem tíz kiló zsirt, tizenöt kiló lisztet, tíz kiló babot és tíz kiló kukoricát.

A gazdálkodó szó nélkül kiszédült az üzletből. Mikor az utcán magához tért egy kis számvetést eszközölt. Tíz kiló zsír beszerzési ára 350 korona, tizenöt kiló nullás liszté 45 korona, nem beszélve a babról és a kukoricáról, a mi testvérek között is belekerül 120 koronába. A derék cipésmester tehát egy pár cipő megcsináltatása ellenében mindössze 505 korona értékű naturaliakat kívánt. Várhol, ismételt hangsúlyozzuk, elnöke az aradi cipészek szakosztályának.

— *Téli hagyma beszerzése.* A lakosság téli hagyma szükségletének fedezésére a közéleti és közellátási vállalat nagyobb mennyiségű hagyma beszerzését határozta el, miért is felszólított a lakosságot, miszerint azon kereskedőnél, kinél egyéb élelmiszereit vásárolja, legkésőbb f. évi szeptember hó 5-ig írásban jelentse be, hogy mennyi hagymára tart igényt. Ez alkalommal még felhívom a kereskedőket, hogy ezen bejelentéseket átvegyék, azt összegyűjtött két példányban kiállított névjegyzékbe foglalva a hivatalhoz f. évi szeptember hó 8-ig nyújtsák be, mert minden kereskedő ezen igénybejelentéseknek megfelelő mennyiségű vörshagymát fog kapni a fogyasztók részére való szétosztás céljára. — Közéleti-mezési hivatal vezető.

— *A menyházai furdóvonal.* A nyaraló közönség érdekében a borossebes—menyházai vonalon augusztus hó 31-ig bevezetett második személyvonat, szeptember hó 15-ig naponta fog közlekedni, mely vonatnak Arad felől és Arad felé közvetlen csatlakozása van.

Azok a boldogtalanok, akik nap-nap után hervadhatlan reménykedéssel keresik fel a Lakáshivatalt, hogy valamiképp lakásra tegyenek szert, mind több keserőséggel tapasztalják, hogy mellettük egy kisebb csoport sokkal könnyebben és sikeresebben boldogul. A Lakáshivatalnak ez a másik, szerencsésebb publikuma nem hiába adja egymás kezébe a hivatali kilincset. Előttük megnyílik minden ajtó és nincsen semmi lehetetlenség, összeköttetések révén különleges figyelemben részesülnek. Ez az a publikum, amelyért voltaképpen a Lakáshivatal fennáll, mert csakis az ő számukra terem gyümölcsöt a lakáshivatali eljárás.

A Lakáshivatal Budapestén elsősorban a városatyáknak lett kedvenc találkozóhelye. Különösen az ügyvéd-városatyák látogatják buzgón és itt láthatjuk a lehangosabb közgyűlési szónokokat, amint leereszkedő kedélyességgel barátoknak a tisztviselőkkel. Érthető, hogy a Lakáshivatal kevésbé ügyes törzslátogatói között az a felfogás terjedt el, hogy aki tud rekvirálható lakást, az is csak úgy juthat hozzá, ha városatyára, vagy fővárosi ügyészre bizza az ügyét. Szerte a fővárosban azt beszélik az emberek, hogy a Lakáshivatalban csak pénzzel, protekcióval lehet lakáshoz jutni.

Tisztázni kell végre, igaz-e ez? Egy laptudósító érdekes esetet mondott el.

Rendes Szidor, a Palace-szálló tulajdonosa, ez év januárjában lakást keresett férjhezmenő leánya számára és felkereste Szabó József bizottsági tagot, a Közmunkatanács tagját (Royal-szállóbeli külön nagyforgalmu „irodájában”, hogy szerezne lakást az ifjú pár számára. Rendes kijelentette, hogy áldozatoktól sem riad vissza és meg is nevezett egy lakást a Városligeti fasor 14. száma alatt, amelyet Szájbély Gyula udvari tanácsos hajlandó neki átengedni. Szabó, aki nagyon otthonosan mozog a városházán, elvállalta, hogy eljár a lakás ügyében a Lakáshivatalnál és közölte Rendessel, hogy ez ötezer koronába

kerül. Erre az összegre, mondotta Szabó, mások részére van szükség.

Szabó megindította az akciót, azonban a lakásra mások is igényt tartottak. Hiába mondott le róla Szájbély, a Lakáshivatal odaadta egy Eisenstädter nevű milliomos bécsi hölgynek, aki akkor jött Bécsből és számára a ház tulajdonosa kérte a lakást. Rendes hiába érvelt azzal, hogy Eisenstädterné fiának közvetlenül a ház tiszorvadságában tizenkétszobás villája van, a Lakáshivatal nem tudni mi okból, mégis a bécsi asszonynak juttatta a lakást. Eisenstädterné azonban nem sokáig élvezhette a lakást, mert két hét múlva meghalt. Rendes erre újra folyamodott a lakásért, de ezúttal sem tudott sikert elérni, mert a lakást most ismét másnak rekvirálták el ügyvédi irodául.

Rendes Szidor erre két tanu jelentésében felhívta telefonon Szabó Józsefet és türelmetlenül követelte a megígért lakást vagy az ötezer koronát. Szabó azt válaszolta, hogy mindkét rekvirálás alkalmával az övénél erősebb befolyások érvényesültek, most azonban mindent látta fogvetni, hogy Rendes lakást kapjon. Rendes azonban nem érte be ezzel, hanem egyik rokonát felküldte dr. Szabó Imréhez, a Lakáshivatal elnökéhez. Rendes rokona felháborodással mondta el a főügyésznek, hogy ötezer koronát adtak arra a célra, hogy a Lakáshivatal lakást adjon és eddig nem kaptak semmit. A tisztifőügyész erre megígérte, hogy a legrövidebb időn belül lakást fog keresni. Fel is ajánlotta Rendesnek, hogy a Szerecsen-utca egyik legutóbb kiürített földszintes házában lévő lakást foglalják el, de ebbe természetesen nem voltak hajlandók beköltözni. Rendes veje eddig sem tudott lakáshoz jutni és a szállodatulajdonos, mint hangoztatta, kész nagyobb áldozatot is hozni egy lakásért.

Ezzel az esettel kapcsolatosan érdekes lenne megtudni, kik azok, akiknek megvesztegetésére Rendes Szidortól ötezer koronát kértek?

— *Palacsintát árulnak a piacon.* Háborus újdonság: palacsinta a piacon a gyümölcsös bódében. Ha jól láttuk, turós. Amikor elnéztük, hogy katonák és a hadiszállítók társadalmán kívül eső civilek milyen jóízűen eszik a finom csemegét, elhatároztuk, hogy a világot sem irunk az ellen, hogy az izletes tésztát árusítsák és hozzáférhetővé tegyék a szerényebb igényű közönség részére, amely nem mehet palacsintát enni a Fehér Keresztbe. Mindössze az ellen van kifogásunk, ahogyan árulják a szép fehér tésztából készült palacsintát. Villa nélkül szervizozzák. Megtapogattja az eladó, megtapogattja a vevő, néha vétel szándék nélkül is és miután mindnyájan rajtahagyták az ujj lenyomatukat, valaki a daktiloszkopiai felvételekkel együtt megeszi. Ugyancsak kifogás alá esik köz tisztasági és közegészségügyi szempontból az is, hogy a kofák a papírdrágaságon úgy segítenek, hogy mindenféle piszkos, néha az utcán felszedett papirokba csomagolják az eladott gyümölcsöt. Inkább engedélvezzen a rendőrség maximális áron felül pár filler többletet a kofák részére, de kötelezze őket, hogy tiszta papírost használjanak csomagolás céljaira. Nem értana, ha a rendőrség az irányban is intézkednék, hogy a piacon árult gyümölcsöt, amelyek nagy része törődött, poshadt, letakarják, hogy ne lépje a por, ne köpie a légy és darázs.

— *Katonai alapítvány a megvakult rokkantoknál.* A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 50.000 koronás alapítványt tett, melynek évi kamataiból a 7-ik hadtest területén illetőséggel bíró altisztek és katonák fogvatkozás és szükség szerint évente egyszer 200—400 koronáig terjedő segélyben részesülnek. —

Előnyben részesítik azokat, akik ellenséges eszközök által szemük világát veszítették el, valamint azokat, akik az ellenség előtt súlyosan megsebesültek és keresetképtelenek lettek. A segélyre igényt tartók szeptember 18-ig jelentkezzenek kérvénnyel felszerelve az aradi katonai ügyosztálynál.

— *Caillaux súlyosan megbetegedett.* Genéből jelentik: A Figaro jelentése szerint Caillaux súlyosan megbetegedett és az utolsó éjjeli ájulási rohamok fogták el. A fogház orvosát megbízták, hogy Caillaux egészségi állapotát vizsgálja meg. Amennyiben az orvos úgy találná, hogy állapota veszélyes, meg fogják engedni, hogy Caillaux a jövőben a politikai bűnösök bánásmódjában részesüljön.

Lakás nélkül maradt urinó. A mai háborus viszonyosságok egyik jellemző esete történt meg egy aradi urinóval: Danilla Miklósné megvásárolta Nagy Jánosné helybéli lakos Purgly Lajosné-utca 144. száma alatti házáat Török István vármegyei hivatalnokkal pedig, aki a ház lakója, oly értelmű szóbeli megegyezést kötött, hogy a megyei hivatalnok most őszre tartozik a lakást átadni az új tulajdonosnak. — Danilláné fölmondotta lakását ez év szeptember 1-re, egyúttal pedig értesítette lakóját, hogy gondoskodjék új lakásról. Azonban Török meggondolta a dolgot és kereken kijelentette, hogy nem hajlandó a lakásból kiköltözködni. A bíróság lesz most hivatva, hogy döntsön, vajjon köteles-e a lakó kiköltözni a lakásból, vagy sem.

— *Keresk. szakoktatás. Könyvelés. Gyors- és gépirás, számtan stb. Beiratkozás: Gyors- és gépiráskola: Lázár Vilmos-u. 2.*

Két olasz hadifogoly borzalmas meggyilkolása.

(Akiokt ok nélkül itóttok agyon.)

Budapestről telefonálják: Az ürömi szőlőkben néhány nap előtt vérbefagyva találtak két olasz hadifoglyot. Az egyi kmár halott volt, a mikor ráakadtak, a másikat a katonai mentők a helyorségi kórházba szállították, ahol még a beszállítás éjjelén meghalt. A gyilkosság körülményei kezdetben titokzatosak voltak. Az első nyomozás úgy tüntette fel a gyilkosságot, hogy az ürömi sváb gazdák önvédelemből verték agyon a hadifoglyokat. Most azonban kiderült, hogy nem önvédelemből, hanem érthetetlen vadállatias kegyetlenséggel elkövetett büntényről van szó.

A két hadifogoly Fried Zsigmond téglagyárában dolgozott. A téglagyártól mintegy 300 méternyi távolságban aludtak. A gyilkosság éjjelén Friedék szobalánya, Valaskó Zsófia hallotta először a segélykiáltásokat. Odasietett és megborzadva látta, hogyan veri több feldühödött sváb gazda a két olasz foglyot. Először karókkal verték őket, majd revolvereket rántottak elő és rálőttek a földön elnyúlt emberekre. Az egyik hadifogoly neve Grotta Giuseppe és mindössze 18

éves volt, a másik 20 éves volt. Grotta még a helyszínen meghalt, a másikat beszállították a kórházba s még azon éjjel kiszervezték.

Az egész község úgy tudja, hogy az egyik gyilkos Bender Pál szabadságos katona, aki félelmetes verekedő. Bender még ma is, egy héttel a gyilkosság után, szabadlábban van, a csendőrségnek nem volt sürgős, hogy elfogja a gyilkosokat. A sváb gazdák azzal védekeznek, hogy szőlőlopáson érték az olaszokat és ezért bántak el velük. Ennek azonban ellene mond, hogy a meggyilkoltaknál nem volt hátizsák, sem valamely más olyan eszköz, amelyben az ellopandó holmit elvihették volna. De ellentmond ennek a feltevésnek Valaskó Zsófia szobaleány vallomása is. Valaskó Zsófia, mikor a segélykiáltásokra oda ment, rákiáltott a gazdákra:

— Miért bántják őket, hiszen nem loptak! Az egyik gazda erre így felelt:

— Talán majd megvárjuk, még tényleg lopnak?

A falu népe nagy felháborodással tárgyalja a brutális gyilkosságot.

LEGUJABB HIREK.

Négy apró államra akarják feldarabolni Ausztriát.

Egy kis radikális cseh ujság a prágai Mir legutóbbi számában szenzációs leleplezéseket közöl arról, hogy bizonyos szláv körök hogyan akarják ujjaalakítani Ausztriát. Nem kívánnak kevtsebet, mint hogy megalkossák az osztrák államok konföderációját, az önálló cseh német, lengyel, délszláv állam aakjában.

Mialatt a nagyközönség hadieseményekkel vagy kenyérkérdésekkel foglalkozik, írja a Mir, csendben a Habsburgi monarchia átalakításán dolgoznak. A monarchia minden nemzetiségének legjobbjai összejöttek és azon dolgoznak, hogy Ausztria néptinek viszonyait alkotmányosan és törvényesen szabályozzák az új korszaknak megfelelően. Az osztrák államok konföderációjának felépítéséről van szó, a szent Vencel koronája államának felállításáról új alapon, még pedig a cseh, német, lengyel és délszláv államok szövetségének aapján. A politikusok, akik ezen a munkán dolgoznak, a monarchia minden országának fiai és munkájuk közben Ausztria valamennyi nemzetiségének bizalmiférfiaival tanácskoznak. Ez a testület vette magára azt a nagy feladatot, amelyhez a parlament folytonos konfliktusai miatt nem jutott hozzá.

— A szultán utazása. Konstantinápolyból jelentik: Mohamed szultán mihelyt azok a követségek, amelyek trónralépését tudatták a semleges udvarokkal, visszaérkeznek, külföldi utra megy és sorra meglátogatja a szövetséges uralkodókat.

— Danzert elcsapták. Bécsből jelentik: A Danzer's Armeé Zeitung vezetésében legközelebb változás áll be. Danzer Károlyt a lap kiadója és szellemi vezetője a lap szerdai számában bejelenti, hogy azok az ellenvetések, amelyekkel politikai meggyőződése Magyarországon találkozott, arról győzték meg, hogy az Armeé Zeitung nem nyújt neki több alkalmat eddigi álláspontjának hatásos képviselésére. — Ezért visszalép a lap kiadásától és vezetésétől. A lap vezetője Huebel Viktor őrnagy lesz, aki régebben hosszabb időn át mint a Pester Lloyd munkatársa, értékes ujságírói működést fejtett ki.

KÖZGAZDASÁG.

Miért mennek vissza az osztrák kurzusok?

(Miért emelkednek a magyar értékek?)

A minap tették közzé a bécsi tőzsdén jegyzett értékpapírok hivatalos árjegyzését. Ha összehasonlítjuk a mostani kurzusokat a félév előttekkel, akkor megállapíthatjuk, hogy az osztrák kurzusok mind kivétel nélkül visszamentek, ellenben a magyar értékek emelkedtek. Az osztrák hadikölcsön általánosságban fél százalékkal áll alacsonyabban, mint 1917 végén, a magyar ellenben fél százalékkal magasabban. A háboru előtt a magyar koronajáradék az osztrák koronajáradék alatt állott, ma pedig 6 és egynegyed százalékkal magasabb a magyar koronajáradék.

E ránk nézve örvendetes jelenség dolgában Schmidt Frigyes, az osztrák-magyar bank vezértitkára a következő felvilágosítást adta:

— A magyar értékekben az utóbbi időben általános az emelkedő tendencia. Ez azzal függ össze, hogy Magyarország közigazdasága a háboru folyamán rendkívüli módon megerősödött, nagy tökéletesség felett rendelkezik, úgy hogy a magyar pénzügyi körök állandóan vásárolják a magyar értékeket, ami természetesen azok árfolyamának emelkedésével jár. — Hogy Magyarország a háboru alatt annyira megerősödött, ezt főleg annak köszönheti, hogy mint agrár állam, produktumait a hadvezetőségnek és Ausztriának szállította, még pedig igen jó áron, mert a maximális árak Ausztriára nézve nem igen vonatkoznak. Politikai szempontok, mint ahogy némelyek hiszik, nem játszanak szerepet abban, hogy a magyar értékek magasabban állanak, mint az osztrák értékek.

— A tőzsde. Budapestről jelentik: A mai tőzsdén az irányzat szilárd volt. A fontosabb zárókurzusok a következők: Magyar Hitel 1400, Osztrák Hitel 910, Agrárbank 1089, Fabank 979, Jelzálog 5777, Hazai 667, Mercur 390, Kereskedelmi bank 61s8, Salgó 1283, Rima 1192, Urikány 935, Ganz 4500.

— Amerikába szóló levelek küldése. A kereskedelmi miniszter arról értesíti az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy az amerikai Egyesült-Államokban szabadon élő honfitársaink címéreszóló, jogi vagy kereskedelmi szempontból fontos levelezéseket az érdekeink képviselésével megbízott amerikai svéd követ-ség utján is továbbítják.

— A tisztviselők jelentsek be tűzifa szükségletüket. Felszólítom az összes városi intézmények vezetőit, a tisztviselőket, alkalmazottakat, stb., f. évi szeptember hó 3-ig névjegyzékkel a közlelmezési és közellátási hivatalnak jelentsek be. Későbbi jelentkezések nem lesznek figyelembe vehetők. — Közlelmezési hivatal vezetője.

— A részvényforgalom élénkülése Aradon. Az aradi értékpapírok forgalma a tőzsde megnyitása folytán örvendetes lendületet vett. A közönség minden körében általános érdeklődés nyilvánul a magas kamattjövédelmet hajtó pénzintézeti és vállalati részvények iránt. Több oldalról kérdést intéztek hozzánk, különösen a vidékről, hogy mikép juthatnának legelőnyösebben egyik vagy másik részvényhez. Ezek tájékoztatására a következőket látjuk szükségesnek megemlíteni: valamí módon mindenki összeköttetésben áll egyik vagy másik aradi pénzintézettel. A leghelyesebb, ha annál a pénzintézettel adja megbízását a részvény beszerzésére, melynek ügyfele. Az illető intézet a fél kívánságát a leggondosabban fogja elintézni. De eljuttathatja megbízását a tőzsdére bármely tőzsdetag, vagy az ügynökök utján is.

— Megállapították az aradi faárakat. Az aradi faármegállapító bizottság Lőcs Rezső helyettes polgármester elnökletével ma értekezletet tartott, amelyen megállapították az aradi faárakat. A kemény tűzelőfa köbméterének árát 80, az aprított tűzifa métermázsáját 22, a galya köbméterét 38.50, a fűrészelt fenyőfa deszka 50 köbön felül való vételénél 367.50, kisebb vételénél 465 koronában állapították meg. A köteg fatekerce 4 korona, a faszén nagybani ára 72, kicsiben csomagolva 80 korona lesz.

MODERN KABARÉ.

Központi Szálloda Salacz-utca.

Csütörtökön, augusztus 29-én:

Teljesen új műsor és magánszámok.

Borzalmas éjszaka. Táncoz némaiaték Rummyval a főszerepben.

Don Juan. Kabaré-tréfa.

Samu mint diplomata. Bohózat.

Gergely Emmy új szólóval. Aradi Endre, Návay Ilonka új számokkal. Azonkívül Rummy, Forray, Radnay, Harbányi, Szeghő, Hausé Candé új dallal.

Hétfőn és pénteken pikáns-est.

Tánckaszinó a Központi szálló télikertjében. Az előadások naponta tíz órakor kezdődnek. Előadás után parkett tánc. Belépődíj 2 korona.

A szerkesztésért felel

STAUBER JOZSEF.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltteket nem vállalunk felelősséget.

Villamos erőre berendezett
tűzifa tűrészelő gépek

olesó vágási díjak
mellett állandóan üzemben.

Bérvágások öl- és waggonszámra
jutányosan eszközöltetnek.

Tűzifa utalvány nélkül is kapható.

Holländer Alfréd

Marospárti Tűzifa Telepen. 5879

Telefon 136. és 780. Telefon 136. és 780.

Szobafestő

és mázoló

Iparágba vágó munkákat a leg- egyszerűbbtől a legdiszesebb ki- vitelig jutányos árak és pontos ki- vitelben elvállal és helyben mint vidéken

Szirbik Sándor

szobafestő és mázó

Arad, S. Határ-utca 3. (Szerb templommal szemben.) 4938

18148—1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a rep- ceolaj, vadrepceolaj, lenmagolaj, ken- dermagolaj, gomborkaolaj, tökmag- olaj, napraforgómagolaj, mákolaj és egyéb növényi olajok forgalomba ho- zatála tárgyában kelt 2696—1918. M. E. sz. rendeletét a következőkben tes- szem közhirrre:

Mindazok a vállalatok, amelyek rep- ceolaját, vadrepceolaját, lenmagolaját, kendermagolaját, napraforgómagola- ját, gomborkaolaját, tökmagolaját vagy mákolaját állítanak elő, kötelesek legkésőbb 1918. évi augusztus hó 8 napjáig a Magyar Olaj és Zsíripari Központ Részvénytársaságnak (Buda- pest, VI. Andrásy-út 2.) megfelelően kiállított úrlapon bejelenteni.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett olajkészleteket indokolt ese- tekben a feltételek egyidejű megállá- pítása mellett a zár alól egészen vagy részben feloldhatja. A repceolajért, vadrepceolajért, lenmagolajért, gom- borkaolajért, kendermagolajért, tök- magolajért, napraforgómagolajért és mákolajért a Magyar Olaj és Zsíripari Központ Részvénytársaság által fixe- tendő átvételi árakat a kereskedelem- ügyi miniszter külön rendelettel fogja megállapítani.

A Magyar Olaj és Zsíripari Köz- pont Részvénytársaság köteles a 11. §. alá eső, a 12. §. alapján átvett növé- nyi olajok vételárát az átvétel meg- története után haladéktalanul megfize- ni. Az átvételi árt a felek egyezségi- leg állapítják meg.

A jelen rendelet alá eső növényi olajok adásvétele mint a jelen rende- let hatálybalépte előtt kötött és a ren- delet rendelkezéseivel ellentétbe álló szerződések hatályukat veszítik, ameny- nyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesítettek.

A kereskedelemügyi miniszter az ezen rendeletben foglalt rendelkezé- sek alól indokolt esetekben felmentést adhat.

Aki a jelen rendeletben említett cikkek birtokában vagy őrzetében lévő készletet a jelen rendelet ellenére a Magyar Olaj és Zsíripari Központ Részvénytársaságnak be nem jelenti, vagy a valószínűségnek meg nem felelő ada- tokat jelent be, aki ily cikkeket tudva hogy elidegenít, vagy ezzel a jelen ren- delet ellenére egyébként rendelkezik ugyanzint az is, aki ily cikkeket tudja hogy elidegenít, vagy ezel a jelen ren- delet 16. §-ában említett valamely cikket a jelen rendelet ellenére köz- forgalmu vasutón szállítással igazolvány nélkül fuvarozásra felad, kihágást kö- vet el és hat hónapig terjedhető elzár-ással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1918. évi augusztus hó 7.

Bittner, főkapitány h.

Viszketegséget,

összet, rühst a leggyorsab- ban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti, törvényesen védett

„Skabiform-Kenőcs”

Nincsen száraz, nem pír, az őg érintés után Dr. Flesch-féle felét kérjünk. Próbá tégegy 3.—k., nagy tégegy 5.—k. Családi adag 12.—k. Kapható Aradon, Hajós Árpád Gyógyszertárban, An- drásy-tér 22. Vételre a „SKABO- FORM” védjegyre ügyeljünk 7151

Ajánljuk legolcsóbb árért, legjobb minőségű

ANTRACEN TINTÁINKAT

írók és másolók kimérve literenként, vagy korsókban és üvegek- ben. Ajánljuk továbbá piros fém tintáinkat és „Király ké- kitönket” is stb. (res tintáskorsókat és üvegeket megveszünk, becsorélunk vagy megtöltünk. 2801

Aradi Első Antracén-Tintagyár
Simonyi-utca 6. szám.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

póratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára $\frac{1}{2}$ literes üvegnek utasítással 8 kor.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmulik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít!! Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona.
Peppo hintőpor „ „ „ „ ... 1.50 korona.

Hajós Árpád Gyógyszertárban

Arad, Andrásy-tér 22. szám.

Gazdasági segédtsízt,

ki a magyar és német levelezésben jártas,

október hó 1-ére felvételik.

Ajánlatok:

6164

Püspökmezői Intézettséghez kéretnek.

ROSH YORN

Nélkülözhetetlen és kiváló szer sápadt hölgyeknek

hegy arcuk és ajkuk üde,

piros színét

visszavarázsolják. — Senki ál- tal fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó.

Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik!

A szájrészt deszficiálja, utó- ise igen kellemes. Ára 1 korona.

Poloskák

irtására

enyvedni biztos szer a

Phenolsav

1 üveg ára 3 korona.

Legjobb tápszer

gyermekeknek és fel- nőtteknek egyaránt a

Makk-kévé

darálva, pörkölve

$\frac{1}{4}$ kgros csomag 6 korona.

Hajós Árpád Gyógyszertárban

Arad, Andrásy-ut 22. szám.

7895—1918. pm.

PALYAZATI HIRDETMÉNY.

Arad sz. kir. város törvényhatósá- gánál üresedésbe jött és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés ál- tal választás utján betöltendő IX. fize- tési osztály 3-ik fokozatába sorozott 2600 korona kezdő fizetés és 800 korona lakbér járandósággal díjazott II-od al- jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elverni óhajtják és az 1883. évi I. t.-c. 3. §-ában előirt képesítéssel rendelke- nek, hogy képesítésüket igazoló okmá- nyokkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címzett kérvényeiket a hivatalos órák alatt fol- yó évi szeptember hó 7-ig bezárólag, hivatalomba nyújtják be. A város szol- gálatában nem álló pályázók egészségi állapotukat hatósági tisztí orvosi bizo- nyítvánnyal taroznak igazolni.
Arad, 1918. augusztus hó 22.

Varjassy, polgármester.

1918—1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A vendéglőkben és egyéb nyilvános étkező helyiségekben az ételek és ita- lok kiszolgálásának és árának szabá- lyozása tárgyában a m. kir. keres- kedelemügyi miniszter ur az alábbi rendeletet bocsájotta ki:

Budapest székesfőváros területén, a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanács városokban, va- lamint a 10.000-nél több lakossal bíró községekben a jelen rendelet életbelép- tétől kezdve a vendéglőkben és a jelen rendeletben megállapított szabályoknak megfelelően üzemelő.

Az 1. §-ban megjelölt nyilvános ét- kező helyiségek az általuk kiszolgálta- tott ételekért és italokért felszá- mlítható legmagasabb árak szét- pontjából üzemköltéseik mértéke szerint osztályokba sorozhatók.

Az érdekeltek kötelesek a jelen rendelet életbeléptétől számított 3 napon belül s ez után újból minden hó- nap 1. és 3. napja között az illetékes helyi árvizsgáló bizottságnak a szabásukat és teríték árszabásukat jóváhagyásra bemutatni.

A jelen rendelet 1. §-a alá eső minden nyilvános étkező helyiség déli 12 órától délután 3 óráig, este pedig 7 órától 10 óráig — a nyári időszámítás tartama alatt 7 órától 11 óráig — kö- telek teritéket kiszolgáltatni, melyek teritékeiket kétféle összeállításban kö- telesek rendelkezésre tartani s ezek közül a kívánt teritékeket a vendég választása szerint kiszolgáltatni.

A megjelölt étkező helyiségek tu- lajdonosait a terület szerint illetékes árvizsgáló bizottság arra kötelezheti, hogy a 3. § szerinti teritéken kívüli még aprított húsból vagy belsőszelek-ből készült ételeket (pörkölt, gujvas, tokány, továbbá máj, pacal, borjútat- sab.) ugyanzintén legalább egyféle fő- zeléket is használtatva szolgáltatassa- nak ki.

A jelen rendelet hatálya alá eső közö helyiségekben az ételre szembe- tűnő helyen kell feltüntetni.

A teríték keretében kiszolgálta- tott egyes ételadagok legkisebb mérté- kére a következő: leves 2 deciliter, húsfétel 10 dekagram, fűszelékkel 2 deciliter, egyéb köret 15 dekagram, fűt- tészta 15 dekagram, sült tészta vagy felfújt 12 dekagram.

A jelen rendelet hatálya alá eső minden étkező helyiségben az ételre oltékpen kell kifüggeszteni, hogy az már az utcáról is könnyen olvasható legyen.

Aki a jelen rendelethez vagy az Árviz- gálói Bizottságnak a jelen rendelet alapján felt valamely rendelkezését megszegi vagy kijásza, az a 31572—1918. M. E. számú rendelet 3. §-ának büntető rendelkezése alá esik.

Ez a rendelet a kihirdetésnek nap- ján lép életbe.

Felhívom a vendéglők, éttermek, szállodák, penzionok és minden más nyi- vános jellegű étkezők tulajdonosait, hogy a rendelet 3. §-a értelmében étel- árszabásukat és teríték árszabásukat jóváhagyás végett a helyi árvizsgáló bizottság h. elnökénél, Vannay Gyula tanácsnoknál 3 napon belül törvényes köveikemények terhe alatt mutassák be.

Arad, 1918. évi augusztus hó 16-án.

Bittner Róbert, főkapitány h.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden sor hirdetéssel ára 30 fillér.
Vastagabb betűkkel 60 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szöveget aláhúzással kell jelezni.
Hirdetéseket délután fél 6 óráig vezetik fel.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szög 3 korona.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

INTELLIGENS fiatal urileánnyal óhajtok komoly levelezést. Leveleket „Olvas front” jellegére a kiadóba kérek. 6163

Alkalmazást keres.

KÖNYVELÉSBEN jártas hivatalnoknál délutáni foglalkozást keres. Cím: „Könyvelő” a kiadóhivatalban. 6180

URASAGI KOVÁCS azonnali belépésre állást keres. Strifler Ferenc, Elek 268., Aradmegye. 6166

48 ÉVES hadmentes gépész és lakatos kinek stabil vizsgálója van, könnyű üzemnél azonnali belépésre alkalmazást keres, esetleg a fűtést is vállalja. Megkereséseket üzemi és fizetés megjelölésével kérek. Aszló István, Aranykéz-u. 12. sz. 6170

Alkalmazást nyer.

JÓ HAZBÓL VALÓ fiatal ember keresetkét gyakorolnak faterkedés részére. Cím a kiadóban. 6178

PERFECT gépirónót keresek, ki egyéb irodai munkákban is teljes jártassággal bír. Pollák Nándor, Nádor-utca 14. szám. 6162

ÚGYES szobaleány szeptember hó 1-jére felvétetik Szabadság-tér 2. sz. I. emelet. 6168

JÓBB HAZBÓL való fiú fakereskedésben gyakorolnak azonnal felvétetik. Kohn Fülöp, Battyánya. 6172

PINCÉMESTERT keresek mielőbbi belépésre. Olyanok, kik kertészettel vagy magtári teendőkben jártasak, előnyben részesülnek. Dr. Eles Géza, Bokszeg. 6171

FELTETLEN intelligens, idős urinót azonnalra keresek, ki négy gyermekeket anyai szeretettel gondozná s kinek senkie nincs, örökre nálunk maradhatna. Anyagiak biztosítva. Gyermek 5-13 évesek. Fényképes levelet vagy személyes látogatást „Remény” Vajdahunyad. 6175

KIFUTÓ- és tanulóleányokat keres. Minerva könyvkereskedés, Dobó-u. 1. 5986

Kiadó lakás.

ELEGANSAN butorozott 2 szobás lakás villanyvilágítással és konyahasználattal fürdőszobával azonnal kiadó. Cím a kiadóban. 6181

Lakást keres.

FIATALEMBER részére butorozott szoba keresetkét. Vándor, Farray-utca divatüzlet. 6149

Vétel és eladás.

VORÓSHAGYMAT, foghagymat, zöld-ségfaleket, főzőtőköt stb. a maximális árak keretén belül szállítunk. Aruforgalmi Rézavnyttársaság, Makó. 351

EGY UJ két méteres külső és belső ablak befestve, valamint ajtó- és ablaktekercs eladó. Luxné, Aulich-u. 2. 6177

60 M. HOSSZU dohánypapja eladó. Szilbereisz Simonné, Ujszentanna. 6165

EGY DRÓTSZORU bevezetett vadász vizsla eladó. Sarlot Domokos-u. 20. 6174

MÁZET VESZÉK minden mennyiségben. Irom Arnold, Arad. Telefon 194. szám. 4652

ÓVAKODJUNK hamis hirdetésektől. Bönn esorép- és téglaművek főraktáron Arad, Mittner-tel. Telefon 898. 5930

FINOM csemegeszőlő kapható nagyban és kicsinyben Winkler József szőlőbirtokosnál, Battyánya-u. 11. 6124

ELADÓ alig használt fűszerüzlet be rendezés. Cím a kiadóban. 6129

HASZNALT egy-két iratszekrény. megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 6141

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 6100

Ingyen.

SZÖLLŐ Opáloson 2 kat. hold, circa 40-45 Hl. terméssel, prészázzal, teljes szűrti berendezés és felszereléssel, 70 Hl. hordóval eladó. Bettelheim és Fliszig-ügnökség, Attila-tér 2. I. d. u. 5-7-ig. 6173

KEDVEZŐ FELTÉTEL mellett eladó Vas-utca 1. és 2. szám, Lövcsv-utca 7. számú házak. Bővebbet Sarlot Domokos-utca 34. 4586

ELADÓ a háboru alatt épült, teljesen új, 3 szobás magánház, villanyvilágítás, gazdasági épületekkel felszerelve, egy hold telekkel, gazdálkodásra igen alkalmas. Cím a kiadóban. 6171

ELADÓ HAZ UJMÍKELAKÁN 4 szobás lakással, mellékhelyiségekkel, nagy kerttel, felvilágosítást ad Pauer virágüzlet, Weitzer János-utca. 6038

HENTESÜZLET házzal együtt és egy emeletes ház eladó. Cím a kiadóban. 6058

ARADHOZ KÖZEL, egy fél óra járás, 20 hold szántóföld, hozzá való gazdasági felszereléssel együtt eladó. Mária-utca 2. szám. 6106

BÉRHAZAK a belvárosban, elfoglalható lakásokkal, eladók. Cím a kiadóban. 6160

Üzletek.

VILÁGOSON A VASUTYI VENDEGLŐ ELADÓ vagy bérebeadó. Értekezhetni Grill Károly, Világos. 6179

ELADOM szabadkézből a Mária-radnán levő Vasut vendéglő és szállodát berendezéssel együtt. Érdeklődni a tulajdonosnál, Szvoboda Ferenc, Czella, u. p. Batta, vasútállomás Tótvárad. 6167

Ellátás.

TELJES ELLÁTÁST zongora használat mellett keresek kereskedelmi akadémiába járó leányom részére intelligens családnál. Ajánlatokat kérek Battyánya-utca 83a., földszint, kaputól balra levő lakásban, személyes megbeszélés ugyanott déli 12 órától 1 óráig. 6184

Különféle.

KERESEK kisebb disznóhizláláshoz térsat. Leveleket „Társ” jellegére a kiadóba kérek. 6188

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvétetnek a Messenger-boy Irodában, Klein 1. hirdetés és hírlapirodájában, Zrínyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.

JÓ ZONGORÁT, vagy pianinót bérelnek havi 100 koronáért. Értesítést kér Dr. Erdős Mátyás járásbíró, Körösbökény. 6169

FELKÉREM azon két hölgyet, kik aug. 18-án az esti személyivel Budapestre Aradra utaztak, ha tudnának felvilágosítást adni egy vonatban felejtett csomagról, mely egy női sötétkék karton ruhát tartalmazott, szíveskedjenek értesíteni Popeskunét, Arad, Vadász-kürt-u. 2. sz. 6182

ARVERÉSI HIRDETMÉNY.

A nagyváradi lat. szert. püspökség erdőségeinek ezidei makkoltatási joga zárt írásbeli ajánlatok, illetőleg nyilvános szöbéli árverés útján a következő napokon fog bérbeadni.

A vaskóhi uradalomban 1. évi szeptember hó 2-án, a béli uradalomban szeptember hó 4-én mindkét helyen délelőtt 10 órakor az uradalmi erdőtisztli lak irodahelyiségében.

Az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár egynegyed része óvadékul letendő, illetőleg a zárt ajánlatokhoz csatolandó. A vételár az árverés után azonnal vagy legkésőbb nyolc nap múlva az uradalmi központi pénztárba befizetendő. A makkoltatási bér a makkoltáson szerzett sulygyarapodás bizonyos százalékának természetben való átengedésével is kiegyenlíthető. Ilyen kiegyenlítésre szóló ajánlatok előnyben részesülnek.

A részletes árverési feltételek az uradalmi erdőhivatalnál (Nagyváradi, Rákóczi-ut 33.) és az illetékes erdő-gondnokságoknál megteudhatók.

Nagyváradi lat. szert. püspökség főosztály-kormányzósa. 6161

7709-1918.

HIRDETMÉNY.

A magyar királyi pénzügyminiszterium 98.630. szám körrendelete alapján értesítem az érdekelteket, hogy a természetes és a jövedelemadóban adóköteles jogi személyek által az 1917. évi kivetett jövedelemadó és vagyonadó

1918. évi helyesbítése iránt az 1918. évi IX. törvénycikk 30. §-ának 16. pontja értelmében a pénzügyigazgatóságokhoz benyújtandó és a szabályszerű jövedelem és vagyonadó esetleg hadinyereségadó vallomásokkal felszerelt kérvényeket, valamint a természetes és jövedelemadóban adóköteles jogi személyek által a hadinyereségadóhoz az összehasonlítás alapját képező békeév (békeév) jövedelem újból való megállapítása iránt az 1918. évi 74.400. sz. p. m. rendelet 1. §-ának 17. I) pontja, illetőleg 4. §-ának I) pontja értelmében a pénzügyigazgatóságokhoz beadandó és a szabályszerű adóvallomással felszerelt kérvényeket érdemleges további eljárás alapjául elfogadják abban az esetben is, ha ezek a kérvények 1918. évi augusztus hó 31-ig adatnak be.

Arad, 1918. augusztus hó 21.

PETRÁN, h. tanácsnok.

Villany-vasaló

elsőrendű minőség, kapható amig a készlet tart 6138

Pálinskás L. és Társa
villanyműszerésznél

Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

Circa 15 köbméter gőzölt, é-zs lezott,

bükk fűrészanyag,

40 és 53 mm.-es erősségben,

eladó

Cím: Stefan H., Erzsébet-körút 2. Telefon 1129. 6159

Hirdetmény.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézeté

f. évi szeptember hó 17-én délután 5 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart Budapestben az intézet saját házában, V., Géza-utca 2. sz. alatt.

6176

Napirend.

1. Az alapszabályok módosítása.
2. Elnök, alelnök, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok választása.
3. Esetleges egyéb indítványok.

Az alapszabályok 27. §-a szerint az adósok is tagjai lévén az intézetnek, magukat a közgyűlésen az alapszabályok 28. §-a értelmében törvényhatóságoként választott meghatalmazottjaik által képviselhetik s záloglevélkötőcsőneik együttes összegének minden 500.000 K-ja után egy-egy képviselőt választhatnak, azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből. Felhívtnak ennél fogva Aradmegye területén lakó intézeti adósok, hogy amennyiben magukat a fentjelzett napon tartandó rendkívüli közgyűlésen képviselniei ohajtják, az általuk összesen felvett 3.984.800 koronányi záloglevélkölcson után 7 képviselő megválasztása céljából 1918. szeptember hó 6-án d. e. 10 órakor Aradon Weitzer János-utca 10. sz. a Dr. Robitzek Ágost intézeti ügyész irodájában tartandó választógyűlésen megjelenni s részvételi jogosultságuk igazolására fizetési könyvüket magukkal hozni szíveskedjenek.

KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS FÖLDHITELINTEZETE.

(Utányomás nem díjazatik.)

Dr. KAJDACSÝ

gyógyít mindenféle bőrbajokat, közhígyeségeket, valamint női bajokat. Beállítások: „Erlé” 689. módosított legújabb szerével. — Vérvizsgáló Wassermann ténár módszerével. — Húgak külön bejárát. — Lovóbeli kórdeákra választ. Szakszerű könyvt. mentál. kórházba 2 kor. (bélgy. is lehet) előzetes beállítások ellenében. 151 BUDAPEST, VII., József-körút 2/a. sz. szám.